

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Білоцька О. М.

Сільськогосподарська рідкісна книга
у фонді наукової бібліотеки
Маврійського ДАТУ:
історико-бібліографічний екскурс

МЕЛІТІПОЛЬ 2017

УДК 027.021
Б 61

Білоцька О.М.

Сільськогосподарська рідкісна книга у фонді наукової бібліотеки Таврійського ДАТУ: історико-бібліографічний екскурс / О.М. Білоцька; ТДАТУ. – Мелітополь, 2017. – 68 с.

У історико-бібліографічному екскурсі подається інформація про фонд рідкісних видань сільськогосподарської тематики. Сільськогосподарська рідкісна книга має особливе значення в Колекції всіх рідкісних видань фонду бібліотеки, бо вона демонструє розвиток сільського господарства, аграрної науки в певні проміжки часу.

Видання містить науково-бібліографічний покажчик з переліком рідкісних видань наявних у фондах наукової бібліотеки.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА РІДКІСНА КНИГА У ФОНДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ПАВРІЙСЬКОГО ДАТУ

В останні роки багато бібліотек ретельно вивчають рідкісні видання у своїх фондах. Наша бібліотека не є виключенням. Початок створення Колекції рідкісних і цінних видань бібліотеки розпочалося у 1989 році. Спочатку було відібрано близько 400 видань. Усі вони були описані і включені до картотеки «Рідкісні видання». Поступово кількість цінних видань збільшувалася.

На цей час фонд рідкісних і цінних видань нараховує понад 2.5 тис. примірників. Збільшення рідкісних видань стало можливим завдяки вивченню бібліотекарями фондів книгосховищ, депозитаріїв та перевірок книжкових фондів. Основний документ, що визначає принципи та порядок формування фонду рідкісних видань НБ, це «Положення про фонд рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки ТДАТУ».

У *Положенні...* визначено, що «...до фонду рідкісних і цінних видань включаються видання до 1950 року включно, які відповідають профілю навчального закладу або представляють цінність для бібліотеки».

В результаті багатолітньої роботи були виділені колекції:

1. Книги видання до 1917 року – 209 примірників;
2. Книги видання 1918-1939 років – 915 примірників;
3. Книги видання 1940-1945 років – 145 примірників;
4. Видання іноземними мовами – 13 примірників

Фахівцями бібліотеки у 2017 році за допомогою АБІС „ІРБІС” завершено створення електронної бази даних ***РВ Рідкісні та цінні видання***, яка налічує 1993 бібліографічних записів.

З 2017 року розпочато формування електронної бібліотеки рідкісного і цінного

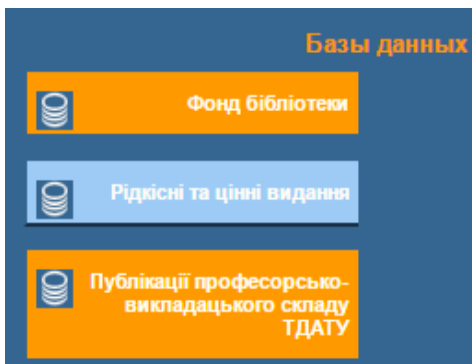
фонду (далі – РЦФ), до якої внесено 25 повнотекстових документів, аналоги яких є у друкованому виді у фондах НБ і такі, що є тільки в електронній формі. Документи до електронної бібліотеки РЦФ відбираються з урахуванням спеціальностей університету, а також краєзнавчі та історичні видання.

Бібліотекарі розуміють важливість друкованої рідкісної книги, як духовного джерела для наступних поколінь. Ми намагаємося створювати тематичні колекції, які більш детально розкриють фонди РЦФ. Вже сформовано колекція ***Особливо цінних видань***, до якої ввійшли видання до 1917 року. До 70 річчя Великої вітчизняної війни 1941-1945 рр. було виділено колекцію ***Книги воєнних років (1941-1945рр.)***, до якої ввійшло понад 50 видань

даного періоду. Колекція була описана у статті, присвяченій цій тематиці.

За п'ять останніх років в рамках науково-дослідної програми виявлення та вивчення рідкісних і цінних видань, фахівцями наукової бібліотеки проведена певна робота: підготовлена і надрукована брошура ***«Золотий фонд наукової бібліотеки. Рідкісні і цінні видання»***; статті у збірках «Наукова бібліотека ТДАТУ:

практика роботи»; у збірках конференцій; виступи на науково-практичних конференціях.

З 2014 року започатковано серію бібліографічних покажчиків серії *Золотий фонд наукової бібліотеки*. Вже вийшло 3 випуски даної серії:

- **Вип. 1:** Книги та репринтні відтворення книг, які видані до 1917 року. – 2014. – 28 с.
- **Вип. 2:** Книги, видані в 1941 – 1945 р. – 2015. – 28 с.
- **Вип. 3:** Рідкісні і цінні видання сільськогосподарської тематики. – 2016. – 24 с.

Фонд рідкісних видань розміщено в окремій, ізольованій кімнаті відділу формування фонду. Рішення про відокремлення цінних видань з основного фонду книгосховища було прийнято в 2013 році. Для розміщення фонду використовується абетка розстановки документів. Проте, окремо виділені книжки-малютки, книжки великого формату, книжки аграрного профілю тощо.

Наукова бібліотека є інформаційно-культурною частинкою агротехнологічного університету. Таврійський державний агротехнологічний університет існує з 1932 року. Він змінював

назви – Мелітопольський інститут інженерів-механіків сільського господарства - Мелітопольський інститут механізації сільського господарства - Таврійська державна агротехнічна академія. Змінювалися назви, але не змінювався профіль ВНЗ – сільськогосподарський. Вищий навчальний заклад, який готує фахівців для сільського господарства, накопичив колекцію книг даної тематики. При цьому необхідно зауважити, що ця колекція була б значно більша, якби не історичні обставини – війна 1941-1945 рр. і евакуація інституту і бібліотеки в Ашхабад. Втрати матеріальних цінностей в воєнні роки завжди значні.

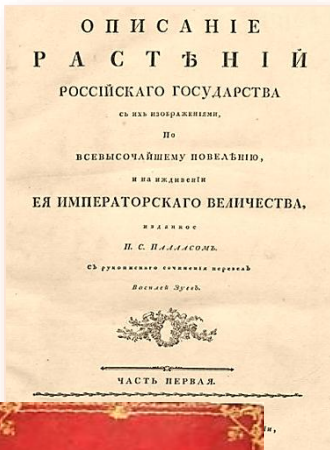
Рідкісні видання сільськогосподарської тематики мають особливе значення в Колекції всіх рідкісних видань фонду бібліотеки, бо вони демонструють розвиток сільського господарства, аграрної науки в певні проміжки часу. Фонд видань з сільськогосподарської тематики складається з вітчизняних видань та іноземної літератури, перекладеної на російську мову. На сьогодні у бібліотеці **126** назв та **195** примірників видань сільськогосподарської тематики. Хронологічні рамки книг охоплюють роки з 1906 по 1950 роки.

Умовно всю колекцію можна поділити на окремі розділи: довідково-енциклопедичні видання, окремі праці вчених, праці інститутів та наукових установ тощо. Статистичні показники таких розділів і кількість видань в них.:

- Енциклопедії, довідники, словники, атласи – 16 назв;
- Зібрання творів вчених – 15;
- Окремі праці вчених – 47;
- Праці інститутів та НДУ – 17
- Окремі праці з питань сільськогосподарської техніки – 18;
- Видання аграрно-краєзнавчого характеру - 7
- Видання про вчених - аграріїв – 8
- Аграрна україніка
(видання українською мовою або виданні в Україні) - 8

- Видання про іноземний досвід та іноземними мовами – 7/3
- Видання про вчених – 12
- Навчальні видання – 4
- Репринти – 2
- Періодичні видання -2 назв.

Найстарішим виданням колекції є *Описание растѣній Россійскаго государства съ ихъ изображеніями, по всевысочайшему повелѣнію, и на иждивеніи ея Императорскаго Величества. ч. 1 / издатель П. С. Паллас ; съ рукописнаго соч. пер. В. Зуевъ.* видане Академією наук у 1786 році. в Санкт-Петербурзі. В основу книги покладено матеріали, зібрані Паласом в експедиції (1768—1774) по вивченню геологічних,

мінералогічних, тваринних і рослинних ресурсів Російської імперії. У книзі приведені детальні описи рослин і дерев, що зростали на території Росії, ареали їх знаходження, а також відомості про вживання рослин в побуті і медицині. Видання виконано у великому

нестандартному форматі 30x47, палітурка червоного кольору. На жаль, палітурка з часом була пошкоджена і виникла необхідність в її оновлені. На сьогодні труд П.С. Палласа є бібліофільським раритетом. [9]

Також до раритетних можна віднести:

- **АТЛАСЪ плодовъ:сто хромолитографированныхъ таблицъ. Вып. I, II, III и IV.**- С.-Петербургъ, видану у 1906 році.

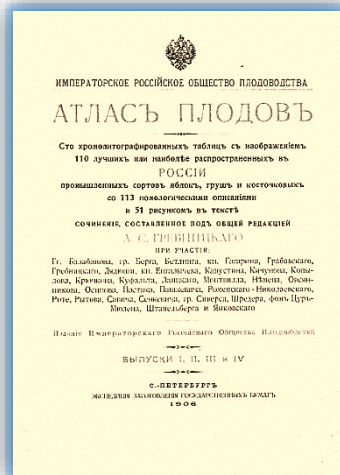
В книзі представлені зображення 110 найкращих та найбільш поширених в Росії промислових сортів яблук, груш та кісточкових з 113 помологічними описами та 51 малюнком. **АТЛАСЪ плодовъ** є антикварним виданням, тому підлягає більш детальної характеристики.

Його автор Адам Станіславович Гребницький (Докторович) - видатний російський селекціонер.

Гребницький не був дозвільним мрійником. На хуторі "Станишки" (нині Литва) він заклад сад і дав йому назву - "Рай". На території в 15 гектарів йому вдалося створити колекцію з 1197 сортів плодових культур народної селекції, а також присланих з різних

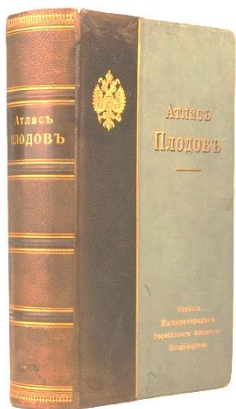
країн Європи і навіть з інших континентів.. Гребницький А. в результаті своєї діяльності дійшов висновку, що тільки правильний вибір сортів, цілком відповідних для умов цієї місцевості, може забезпечити успіх плодового саду. Зібраний великий

помологічний матеріал дозволив створити фундаментальну працю "*Атлас плодів*".

Вихід у світ цього видання була значною подією в історії вітчизняного плідівництва. Гребницький не лише редагував "Атлас", йому належать описи більше третини поміщених у виданні сортів яблуні, груші, черешні, абрикоси і 33 кольорові малюнки. Ще до Першої світової війни він склав перелік сортів, найбільш відповідних для різних областей Росії, тобто започаткував районування сортів. [10]

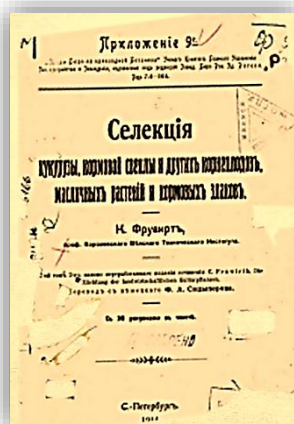

До фонду наукової бібліотеки воно було передано з бібліотеки Запорізького коледжу ТДАТУ у 2014 році після його закриття.

Видання збереглося в найкращому стані, має друкарську тверду папіртку із золотим тисненням та шкіряний бинтовий корінець.

Наступна книга - видання 1914 року австрійського вченого-селекціонера Карла Фрувірта (1862-1930) належить до раритетних праць аграрного напрямку.

У фундаментальному труді професора Королівського Віденського технічного інституту К. Фрувірта було використана вся інформація щодо селекції на той час. Праця К. Фрувірта підготовлена та перекладена з німецької С.-Петербурзьким *Бюро по прикладній ботанике*. Видання праці вченого-селекціонера було викликане цікавістю до питань селекції рослин закордонними вченими. *Бюро по прикладній ботанике* переклало та видало праці К. Фрувірта в 5 томах, але в фондах наукової бібліотеки є лише 2-й том. В світовій науковій літературі тих часів п'ятитомник з селекції австрійського селекціонера К. Фрувірта було своєрідною настільною книгою.

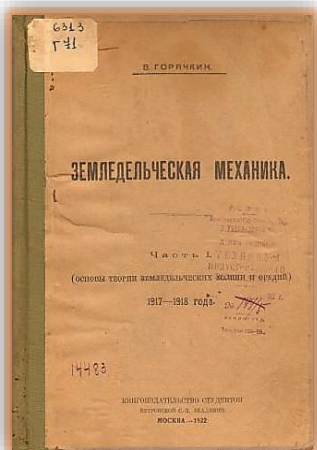

Серед раритетних видань необхідно звернути увагу на репринт *Сочинение профессора земледелия Ливанова М. О земледелии, ското-водстве и птицеводстве* / М. Ливанов. 1799 року видання. Репринт, виданий за рішенням вченої ради Миколаївського державного сільськогосподарського інститут (МДСІ, тепер МДАУ), з нагоди 200-річчя видання цього твору як визначної пам'ятки вітчизняної сільськогосподарської науки.

В наш час мало хто знає про Михайла Ліванова, одного з перших професорів землеробства північного Причорномор'я. Вчені МДАУ повернули ім'я вченого. У передмові до видання, доктор економічних наук, академік АН Вищої школи М.Ю. Куліш, докладно розповів про основоположника землеробської науки М. Ліванова, його науково-дослідну роботу та його наукову школу.

Фахівці наукової бібліотеки постійно ведуть досліdну роботу з вивчення фонду рідкісних і цінних видань. Серед науковців колекції видань аграрного та природничого спрямування, заслуговує на увагу роботи основоположника землеробської механіки, однієї із важливих галузей сільськогосподарської науки, почесний член АН СРСР **В.П. Горячкіна**.

Монографія *Земледельческая механика* – одна з основних праць Василя Горячкіна. В ній вперше

досить повно були вирішені найважливіші питання механіки робочих машин. Книга була видана у 1919 році у видавництві Петровської сільськогосподарської академії тиражем 6 тис. примірників.

Саме в цій роботі знайшли конкретне втілення найбільш загальні принципи механіки, що послужили основою для розроблення специфічних проблем землеробської механіки. Багато питань кінематики і динаміки механізмів, учення про коливання, теорії удару та інші розв'язано в цій праці стосовно задач землеробської механіки, яких до В. П. Горячкіна ніхто навіть не ставив. [1].

У своїй науковій діяльності академік В. П. Горячкін, розв'язуючи те чи інше питання землеробської механіки, завжди користувався порадами ґрунтознавців та агротехніків, зокрема, він плідно співпрацював із відомим ученим у цій галузі – **В.Р. Вільямсом**. Він вважав, що розробляти нові сільськогосподарські машини треба в тісному взаємозв'язку з агротехнічними науками. Ідеї В.П. Горячкіна, розвинені в післяреволюційний час, внесли великий внесок у радянську науку про машини. [1]

Збірник наукових праць "*Теория, конструкция и производство сельскохозяйственных машин*", виданий у 1935

році за ініціативою і безпосередньою участю В.П. Горячкіна, разом з повною збіркою його праць є справжньою енциклопедією знань у галузі землеробської механіки. У цьому виданні В. Горячкін зібрав кращі

дослідження по сільськогосподарським машинам і помістив ряд

своїх робіт, підбиваючи підсумки наукових досягнень створеної ним школи землеробської механіки. [2].

АКАДЕМІК ГОРЯЧКІН В.П.

Після смерті вченого було видано «Собрание сочинений» в 7 томах, яке зберігається у фондах нашої бібліотеки. У передмові до цього видання вказувалося: «В зарубіжних країнах землеробська механіка як наука ще не досягла того розвитку, яке їй дав учений В. П. Горячкін ..Майже кожна теоретична робота, що з'являється за кордоном, містить згадку імені В. П. Горячкіна, як незаперечного авторитету в області землеробської механіки ».

Наукові праці академіка В. П. Горячкіна є досі класичними в галузі технічних наук. У них - крім розробок теорії сільгоспмашин - отримали розвиток і такі фундаментальні теоретичні питання, як теорії мас і швидкостей, удару і руйнування матеріалів, клина, різання, подібності, загальна схема природних явищ і процесів. Він створив прилади, що застосовуються в сільському господарстві і металообробці, машинобудуванні: щільномір, профілографи, динамограф та ін. [3]

- **Горячкин, В.** *Земледельческая механика [Текст] / В. Горячкин. - М. : Книгоиздательство студентов Петровской с.-х. Академии, 1919 - . Ч. 1 : Основы теории земледельческих машин и орудий 1917-1918 года. - 1919. - 200 с*
- **Горячкин, В. П.** *Собрание сочинений [Текст] : в 7-ми т. / В. П. Горячкин ; ВАСХНИЛ. - М. : СЕЛЬХОЗГИЗ : ОГИЗ, 1937 - 1949.*

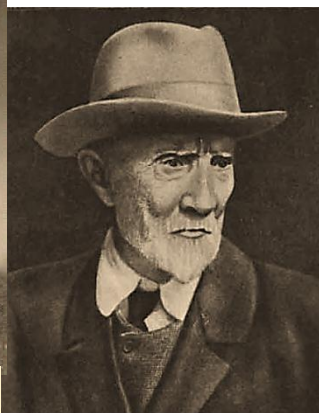

- **Теория, конструкция и производство сельскохозяйственных машин [Текст] / ВИСХОМ ; под общ. ред. В. П. Горячкина. - Л. ; М. : Сельхозгиз, 1935 - Т. 1 : Теория. - 1935. - 534 с. : рис. -). - Б. ц**

Важливе місце у фондовому реєстрі бібліотеки займають зібрання **наукових праць видатних учених аграрної науки**: В.В. Докучаєва, К.А. Тімірязєва, І.В. Мічуріна, В. Вільямса, К. Гедройца. Більшість з цих вчених були ґрунтознавцями, але були й біологи, хіміки, природознавці. Вони вклали свої знання та досвід в розвиток сільського господарства.

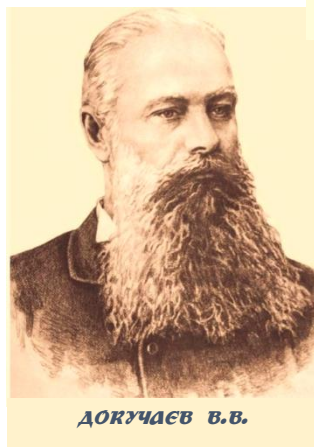
ВІЛЬЯМС В.Р.

И. В. Мичурин

ГЕДРОЙЦ К.К.

ДОКУЧАЕВ В.В.

Одним із славетних ґрунтознавців був Василь Докучаєв, засновник наукового та генетичного ґрунтознавства, який започаткував школу ґрунтознавства. У фондах бібліотеки представлені його праці:

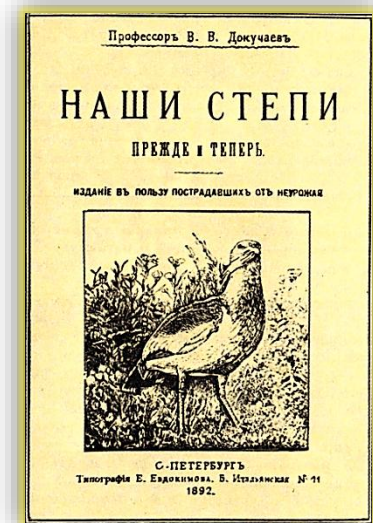

- *Докучаев В. В. Наши степи прежде и теперь / В. В. Докучаев; под ред.: В. Р. Вильямса, З. С. Филипповича. - М. ; Л. : ОГИЗ-СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 116 с. - (Классики естествознания)*
- *Докучаев В. В. Русский чернозем : отчет вольному экономическому обществу / В. В. Докучаев ; ред. В. Р. Вильямса. - М. ; Л. : Огиз-Сельхозгиз, 1936. - 551 с. - (Классики естествознания)*
- *Докучаев, В. В. Избранные сочинения [Текст] : в 3-х т. / В. В. Докучаев. - М. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948 - 1949.*

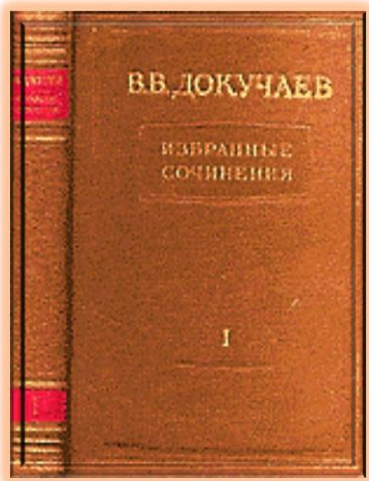
Монографія Докучаєва В. «*Наши степи прежде и теперь*»

- одна з цілої серії видатних творів російського природо-знавця кінця ХІХ століття, що з'явилися після катастрофічної посухи 1891 року. Засновника наукового ґрунтознавства хвилювало в той час питання, «як саме, за допомогою яких засобів і прийомів домогтися... єдино-можливого виходу з сучасного, вкрай важкого і, кажучи відверто, вкрай ганебного для власників кращих в світі земель стану нашого степового чорноземного землеробства».

Ім'я В. Докучаєва пов'язане і з Україною. У 1888–1894 роках на запрошення Полтавського губернського земства Докучаєв В. очолював експедицію, що вивчала ґрунти, рослинність і геологічні умови Полтавщини.

У Полтавській експедиції брали участь також нові учні Докучаєва: В. І. Вернадський, Р. Н. Висоцький, К. Д. Глінка, П. В. Отоцький, Н. П. Адамов, Р. В. Танфільєв та ін. У цей час були вперше виділені та описані сірі лісові ґрунти, розпочато дослідження

солонців. За ініціативи В. Докучаєва було складено ґрунтові карти губернії та видано результати робіт в 16 томах.

Учений-природознавець і педагог В. Докучаєв, професор Санкт-Петербурзького університету, упродовж 1892-1895 рр. виконував обов'язки директора Ново-Олександрійського інституту (нині Харківський національний аграрний університет ім. Докучаєва). За

часів його керівництва були внесені суттєві зміни до навчальних програм, запроваджено викладення економічних наук. В. Докучаєв вперше розробив і сформулював основні положення наукового ґрунтознавства, запропонував наукову класифікацію ґрунтів, заклав основи теорії відновлення природи. Зусиллями вченого в інституті у 1894 р. було відкрито першу у світі кафедру генетичного ґрунтознавства, а сам навчальний заклад здобув світове наукове визнання. Заслугою В.В. Докучаєва було укріплення викладацького складу інституту висококваліфікованими викладачами, запрошеними передусім з Петровської землеробської академії. Серед них: фізіолог і ботанік Є.Ф. Вотчал, лісівники М.М. Орлов та М.М. Бурій, економісти О.Ф. Фортунатов і О.І. Скворцов, ґрунтознавець М.М. Сибірцев. [11]

Українці пам'ятають великого вченого - його ім'я з 1946 р. носить Харківський національний аграрний університет і місто в Донецькій області.

Відкриття Докучаєва мають велике значення для організації раціонального використання земель у сільському господарстві та лісівництві, для правильного розміщення культур і вибору найбільш вигідних систем землеробства. «Грунт - четверте царство природи» - вважав В. Докучаєв.

Серед соратників і послідовників Докучаєвської школи ґрунтознавства, які розділяли наукові погляди В.Докучаєва були **Костянтин Гедр'ойц**, видатний ґрунтознавець - агрохімік, **Павло Костичев**, агроном, мікробіолог і геоботаник, один із засновників агрономічного ґрунтознавства, **Василь Вільямс**, ґрунтознавець-агроном, академік АН СРСР, АН УРСР **Віктор Ковда**, ґрунтознавець, член-кореспондент АН СРСР, автор класичних праць в області генезису, еволюції та меліорації ґрунтів, їх ролі у функціонуванні біосфери планети.

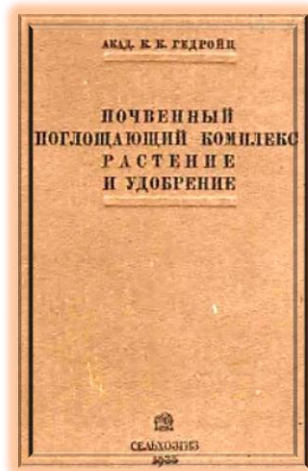
Віктор Ковда є одним з основоположників сучасних теорій опустелювання, аридизації і засолення ґрунтів. Вчений зіграв величезну роль у формуванні нового світогляду у світової громадськості, суттю якого є розуміння ролі ґрунтів і ґрунтового покриву в біосфері планети, відповідальності людей за підтримку її функціонування, необхідність вирішення природоохоронних проблем у світовому масштабі. Саме його роботи, слідом за працями в. І. Вернадського, сприяли посиленню

інтересу світової спільноти до проблем охорони навколишнього середовища. [12]

Видання цих вчених зберіглися в фондах наукової бібліотеки:

- **Гедройц К. К.** Почвенный поглощающий комплекс : растение и удобрение : ст. и материалы по опытам на Долгопрудном опытном поле НИУ за 1930-1933 гг. / К. К. Гедройц ; под общ. ред. Ф. Н. Германова ; Научный институт по удобрениям НКТП. - М. ; Л. : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1935. - 342 с.
- **Гедройц К. К.** Химический анализ почвы / К. К. Гедройц. - Изд. 4-е (стер.). - М. ; Л. : Ленсельхозгиз, 1935. - 536 с.
- **Вильямс В. Р.** Собрание сочинений : в 12-ти т. / В. Р. Вильямс ; редкол.: В. П. Бушинский, Т. Д. Лысенко, М. Г. Чижевский. - М. : СЕЛЬХОЗГИЗ. – 1948-1953.
- **Ковда В. А.** Солончаки и солонцы / В. А. Ковда ; АН СССР, Почвенный ин-т им. В. В. Докучаева. - М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1937. - 246 с.
- **Ковда В. А.** Происхождение и режим засоленных почв / В. А. Ковда ; Академия наук СССР, Почвенный институт им. В. В. Докучаева. - М. ; Л. : Изд-во АН СССР. – 1946 Т. I / отв. ред. Л. И. Прасолов. - 568 с
- **Костычев П. А.** Почвы чернозем1937.....
- **Костычев П. А.** Почвы черноземной области России, их происхождение, состав и свойства / П. А. Костычев ; ред., авт. примеч. А. Н. Соколовский. - Л. ; М. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937. - 239 с.

- *Костычев П. А. Почвоведение (I, II и III части) : курс лекций, читанный в 1886-1887 гг. 1940*

Багату спадщину у вигляді наукових та науково-популярних робіт для нащадків залишив видатний природознавець - дарвініст, філософ-матеріаліст, блискучий публіцист і популяризатор науки, Почесний професор Харківського університету **Климент Тімірязєв**.

КЛИМЕНТ ТІМІРЯЗЄВ

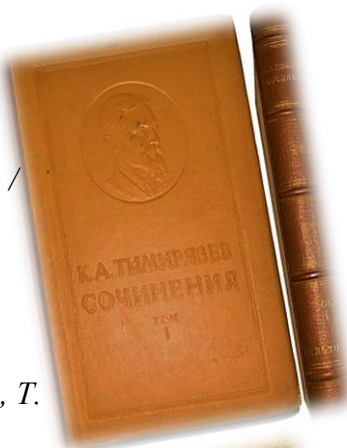
Ключові дослідження вченого з фізіології рослин були присвячені вивченню процесів фотосинтезу. Тімірязєв виступав активним пропагандистом впровадження наукових досягнень на практиці. Він бачив грандіозні перспективи модернізації сільського господарства з тією умовою, що корисні і необхідні культурні рослини будуть поліпшуватися при розумному втручання людини. Тімірязєв наполягав на доцільності виведення

нових сортів, які повинні мати потужну кореневу систему або знижену транспірацію, пояснюючи це тим, що таким чином підвищиться продуктивність транспірації при використанні добрив. Під впливом вченого в сільському господарстві почали застосовувати вегетативний метод і стали створювати заводи для виробництва селітри. Багато проектів, які Тімірязєв не встиг здійснити особисто, пізніше були реалізовані його послідовниками і переконливо довели правоту великого вченого. Наприклад, Тімірязєв був переконаний, що вирощування рослин при електричному освітленні придбає виробниче значення в масштабах цілих держав. [13]

Праці вченого представлені у науковій бібліотеці наступними виданнями:

- **Тимирязев К. А.** *Сочинения в 10 т. / К. А. Тимирязев.* - М. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ. – 1937-1940.
- **Тимирязев К. А.** *Избранные произведения : в 4-х т. / К. А. Тимирязев ; редкол.: В. Л. Комаров, Т. Д. Лысенко, А. К. Тимирязев.* - М. : ОГИЗ : Сельхозгиз. – 1948
- **Тимирязев К.А.** *Жизнь растения : Десять общедоступных чтений с приложением четырех чтений / К. А. Тимирязев ; ред. Л. А. Иванов.* - М. ; Ленинград : Детгиз, 1949. - 254 с. (Школьная библиотека).
- **Тимирязев К. А.** *Краткий очерк теории Дарвина / К. А. Тимирязев.* - 3-е изд. - М. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 143 с. - (Научно-популярная библиотека)
- **Тимирязев К. А.** *Чарльз Дарвин и его учение : сборник избранных произведений / К. А. Тимирязев ; ред. М. М. Местергази.* - М. : Учпедгиз, 1940. - 431 с. (Библиотека учителя)).

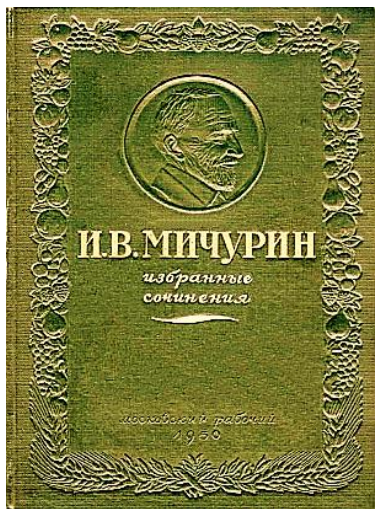

Його праці неодноразово перевидавалися різними мовами. У 1937-40-х роках було видано твори К. Тімірязєва в 10 томах. У комплект входять наступні роботи: публічні лекції та промови, наукові дослідження, збірник загальнодоступних лекцій, десять загальнодоступних лекцій, публічні промови, Чарльз Дарвін і його вчення, статті з історії науки і про наукових діячів. Біографічні нариси та спогади тощо.

Тімірязєв був великим популяризатором науки, його праці були адресовані вченим, практикам, студентам, викладачам і навіть школярам.

Значним внеском в науку стали праці селекціонера-помолога, академіка ВАСГНІЛ **Івана Мічуріна**, хіміка-органіка **Гаврїла Густавсо́на**, агрохіміка, біохіміка і фізіолога рослин **Дмитра Прянишнікова**.

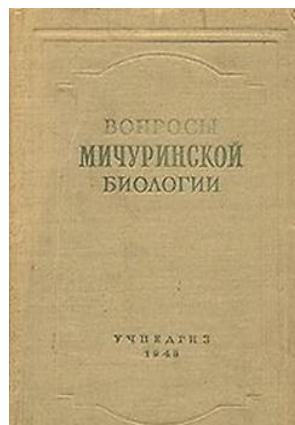
У Мічуріна за життя не було наукових видань, лише публікації в періодичних виданнях. Лише після смерті біолога – аматора почали виходити його праці. *Сельхозгвидав* за рішенням Раднаркому СРСР і ЦК ВКП (б) у 1939 році вперше видало зібрання творів ***Принципы и методы работы*** перетворювача природи Івана Мічуріна, об'єднав всі його праці. Далі побачили світ три видання вибраних праць (1948, 1949, 1955 роки) ,чотири томи ***Сочинения***. Ще й сьогодні наукові досягнення І. Мічуріна у селекції та створенні ним нових сортів у садівництві, викликають суперечки та дискусії у наукових колах. Бібліотека є тим місцем, де зберігається друкована спадщина з різних видів діяльності людини, якщо

вона не несе загрозу життю людини. Дискусії залишимо науковцям.

В науковій бібліотеці збереженні праці Івана Мічурина та книги про нього :

- **Мичурин, И. В.** *Избранные сочинения [Текст] / И. В. Мичурин ; под общ. ред. П. Н. Яковлева. - М. : ОГИЗ-СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 791 с.*
- **Мичурин, И. В.** *Избранные произведения [Текст] / И. В. Мичурин ; сост.: А. Н. Бахарев, И. С. Горшков. - М. : Учпедгиз, 1949. - 267 с. : ил. - (Библиотека учителя).*
- **Мичурин, И. В.** *Избранные сочинения [Текст] / И. В. Мичурин. - М. : Сельскохозяйственная лит., 1955*
- **Мичурин, И. В.** *Сочинения [Текст] : в 4-х т. / И. В. Мичурин ; гл. ред. Т. Д. Лысенко. - М. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948.*
- **Мичурин, И. В.** *Принципы и методы работы [Текст] / И. В. Мичурин. - Л. ; М. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1939. - 655 с.*
- **Мичурин, И. В.** *Итоги шестидесятилетних работ [Текст] / И. В. Мичурин. - 4-е изд., пересмотр. и доп. работами И. В. Мичурина за 1934 год. - М. : ОГИЗ РСФСР : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 489 с.*
- **Вопросы мичуринской биологии : сб. статей / под ред. В. С. Дмитриева ; сост.: В. П. Герасимов, М. А. Лагутина. - М. : Учпедгиз, 1948. - 567 с. : рис. - Б. ц.**
- **Бахарев, А. Н.** *И. В. Мичурин великий преобразователь природы [Текст] / А. Н. Бахарев. - М. : Гос. учебно-педагогическое изд.-во Министерства просвещения РСФСР, 1949. - 120 с. : фото, ил. - Б. ц.*

- **Презент, И. И.** *В содружестве с природой [Текст] : И. В. Мичурин и его учение / И. И. Презент.* - М. ; Л. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 189 с.

В окремий розділ колекції виділено праці та збірки навчальних та науково-дослідницьких установ. Серед таких окремі випуски праць Білоруського, Вологодського, Саратовського, Харківського та Ленінградського сільськогосподарських інститутів відповідно 1939, 1940, 1935, 1940 років видання та академії ім. Тімірязєва.

Науково-дослідні установи представлені працями ВАСГНІЛ, НАТИ, ВІСГОМ, Ґрунтового інституту ім. В. Докучаєва.

Одним з фундаментальних видань ВАСГНІЛ у 1935 році була монографія *Теоретические основы селекции растений* в 3-х томах під загальною редакцією Миколи Вавілова.

Назви тематичних збірок та праць надають інформацію щодо проблематики, яка розглядалася в ті часи:

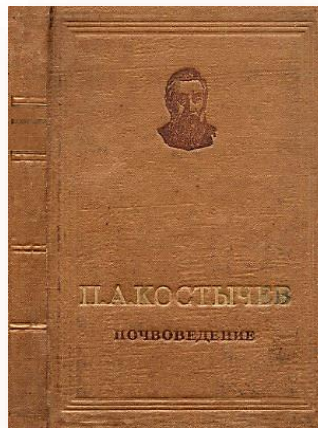
- Борьба за урожай хлопчатника ..1936
- Культура винограда.. 1936
- Культиваторы для предпосевной и междурядной обработки..1937
- Теоретические основы селекции растений.. 1935
- Эрозия почв..1937
- Работы по теории, расчету и производству сельскохозяйственных машин 1940
- Почвообработывающие машины ..1940
- Почвообработывающие орудия 1937 тощо.

З урахуванням профілю нашого навчального закладу – інститут інженерів-механіків сільського господарства, а потім інститут механізації сільського господарства - фонди бібліотеки поповнювалися навчальною літературою з сільськогосподарської техніки та обладнання, її ремонту, загальних питань сільського господарства. Багато чого не збереглося. Частина книг не повернулася з евакуації, частина була знищена під час війни. На сьогоднішні навчальних видань у рідкісному фонді всього лише чотири:

- **Захаров С.А.** *Курс почвоведения. С приложением классификационных таблиц и схематической карты почвенных зон СССР, Кавказа и США. Учебник для ВУЗов. Издание 2-е, исправленное и дополненное. Под редакцией Ржанова Г.А.. Л.-М. Сельхозгиз. 1931г. 550с.*
- **Костычев П.А.** *Почвоведение (I, II и III части): Курс лекций, читанный в 1886-1887 гг.] Под редакцией В.Р. Вильямса. (Москва - Ленинград: Сельхозгиз, 1940. – (Классики естествознания)*
- **Кюне Г.** *Сельскохозяйственное машиностроение : руководство для инженеров, техников и студентов / Г. Кюне ; под ред. Б. А. Криль, пер. с нем. Н. Л. Шишкова. - М. ; Л. : Гос. научно-техническое изд-во, 1931. - 384 с.*
- **Соколов А. Я.** *Механическое оборудование комбикормовых заводов : учебник / А. Я. Соколов, Г. Э. Нуделин. - М. ; Л. : ОНТИ НКТП СССР, 1937*

Класичним зразом викладу «прикладної» природничо-наукової дисципліни є курс лекцій «Почвоведение», написаний професором Павлом Костичевим в 1886/87 навчальному році в С.-Петербурзькому лісовому інституті. Даний курс повністю відповідав вимогам офіційної програми, затвердженої міністерством державного майна, у веденні якого в той час знаходилася вся сільськогосподарська освіта. Курс ґрунтознавства П. А. Костичева, згідно з вимогами програми, примусово був спрямований, на питання бонітування ґрунту. У зв'язку з цією загальною цілеспрямованістю весь курс розділяється на: ч. I. Хімічний склад і хімічні властивості ґрунтів; ч. II. Фізичні властивості ґрунтів і ч. III. Способи визначення порівняльних переваг ґрунтів і основи їх класифікації. Передмова до курсу та редагування було виконано академіком В. Р. Вільямсом.

В 90-х роках наші вчені вирішили поділитися своїм досвідом з колегами. В колекції є три підручника англійською мовою, серед яких підручник *Разборочные и сборочные работы при ремонте машин* професора ТДАТУ Черкуна В.Ю. и Забелина В.

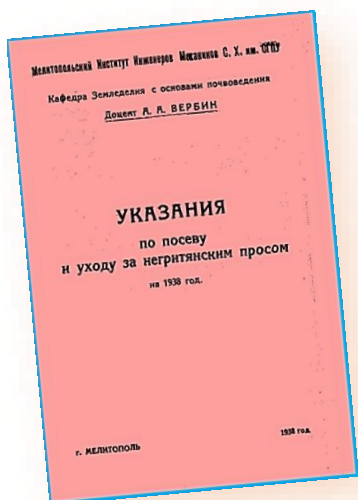
- **Petrov S.** Repair of Farming Machinery / S. Petrov, S. Bisnovaty. - М. : Mir Publishers, 1986. - 293 с. : іл. - Пер.изд.: Ремонт сельскохозяйственных машин / Петров С. А., Бисноватый С. И. - М., 1986
- **Petrov S.** Reparations des machines agricoles / S. Petrov, S. Bisnovaty. - М. : Editions mir, 1988. - 318 с. : іл. - Пер.изд.: Ремонт сельскохозяйственных машин / Петров С. А., Бисноватый С. И. - М., 1982

- **Cherkun, V.** Dismantling and reassembly in repair shops [Текст] : translated from the Russian /V. Cherkun, V. Zabelin. = Разборочные и сборочные работы при ремонте машин / В. Е. Черкун, В. В. Забелин.- М. : Mir, 1974.

Фонд рідкісних видань має також **аграрно-краєзнавчий напрям**. І цей «місцевий характер» особливо цінний, для тих, хто цікавиться історією краю. У спеціальній колекції можна побачити видання, які присвячені питанням розвитку сільського господарства в нашому регіоні. З врахуванням бойових дій та евакуації у 1941 році бібліотеки разом з інститутом, збереглося всього сім видань даного напрямку. Серед них ті, що мають безпосереднє відношення до нашого навчального закладу:

- **Научные записки [Текст] / МИИМСХ. - Х. : ГОНТИ ; К. : НКТП, 1938 - Вып. 1 / ред. Г. Ф. Гуливер. - 1938. - 167 с. : рис., табл., фото.**
- **Вербин А. А. Указания по посеву и уходу за негритянским просом : на 1938 год / А. А. Вербин ; МИИМСХ, кафедра земледелия с основами почвоведения. - Репр. воспроизведение изд. - Мелитополь, 1938. - 22 с.**

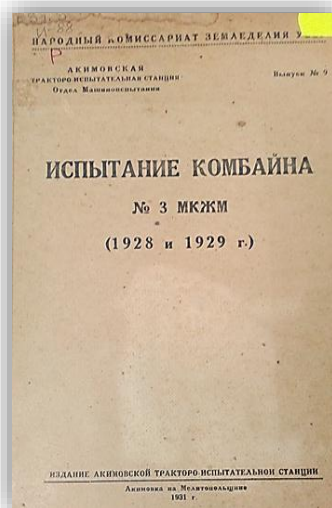
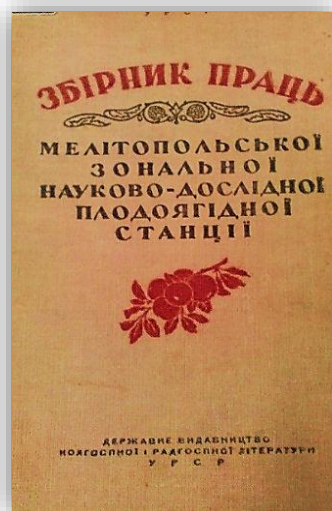

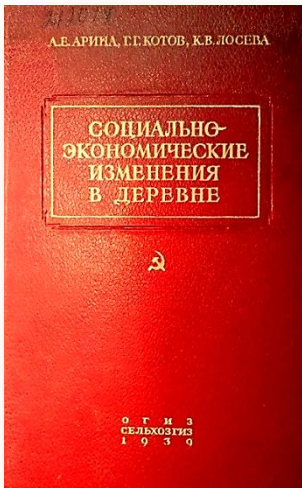
Видатний вчений, педагог, новатор **Вербін Яким Якимович** – з 1934 по 1941 рр. був завідувачем кафедри землеробства Мелітопольського інституту інженерів-механіків сільського господарства, перший орденоносець нашого МІМСГ, який у 1939 році був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора за науково-дослідну роботу по новим культурам (негритянському просу).

- **Збірник праць** Мелітопольської зональної науково-дослідної плодоягідної станції 1940
- **Агроклиматический справочник по Запорожской области** - Л.: ГИМИЗ, 1959

Два видання належать Якимівській (Акимовка) тракторно-випробувальній станції, де в 1913-1914 роках проходили випробування першого в Російській імперії комбайн, привезений американцями на Київську сільськогосподарську виставку.

- **Испытание комбайна № 3 МКЖМ** (1928 и 1929) / Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1931. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания ; вып. 9)

- *Козлов А. Г. Испытание сноповязалок (1928) / А. Г. Козлов ; Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1930. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания ; вып. 5)*

- *Арина, А. Е. Социально-экономические изменения в деревне. Мелитопольский район (1885-1938 г.г.) [Текст] / А. Е. Арина, Г. Г. Котов, К. В. Лосева. - М. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1939. - 406 с. - Б. ц.*

В 30-ті роках ХХ століття розпочалася сталінська індустріалізація. Приділялася увага і індустріалізації сільського господарства. Завдяки появі вітчизняного тракторобудування, в 1932 р. СРСР відмовився від ввезення тракторів з-за кордону, а в 1934 р. Кіровський завод в Ленінграді приступив до випуску трактора «Універсал», який став першим вітчизняним трактором, що експортуються за кордон.

Щоб створити власну інженерну базу, в терміновому порядку створювалася вітчизняна система вищої технічної освіти. Дуже популярним був лозунг «Обличчям до техніки», який закликав молодь опановувати техніку. Саме в цей час повстало питання забезпечення молодих кадрів літературою з іноземним досвідом.

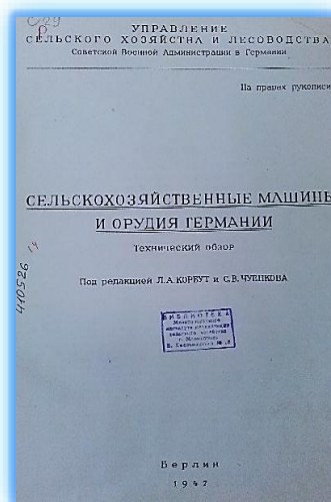
Такі книжки почали з'являтися в бібліотеках навчальних закладів. Це була перекладна література. Країни Європи, США, інші країни мали більш розвинену промисловість, науку, технології. Сьогодні, гортаючи ці книжки, розумієш – наскільки був високий технічний рівень тих країни. Гадаю, що для студентів

та фахівців кожна книжка з досвідом розвинутих країн була дуже цікава і корисна.

- **Жуковский П. М.** *Земледельческая Турция 1933*

- **Сельскохозяйственные машины и орудия Германии :** техн. обзор / Управление сельского хозяйства и лесоводства Сов. Воен. Администрации в Германии ; под ред.: Л. А. Корбут, С. В. Чуенкова. - Берлин, 1947. - 859 с.

- **Новейшие с.-х.** [сельскохозяйственные] машины Европы и Америки = *Neue landmaschinen in Europa und Amerika* : сборник описаний / Всесоюзное объединение "Сельхозимпорт"; под общ. ред. А. М. Розе. - Л. ; М. : Гос. изд-во с.-х. и колхозно-кооперативной лит-ры. - [1930?] Вып. 2. - 1931. - 346 с. : 406-рис.)

- **Смит Г. П.** *Сельскохозяйственные машины и оборудование* / Г. П. Смит ; пер. с англ. Н. Л. Шишкова ; под ред. Б. А. Крыля. - Л. ; М. : Гос. изд-во с.-х. и колхозно-кооперативной лит., 1931. - 415 с. : рис.

В виданні Гарріса Смітта подавалася детальна інформація стосовно всіх сільськогосподарських машин (у т.ч і

комбайнів). Розглянуті питання конструкції, технічного огляду, ремонту всієї техніки.

- **Цырлин Л. М.** *Авотракторная пром.ть в кап.стр. 1938*
- **Хедрик, У. П.** *Помология [Текст] / У. П. Хедрик ; под ред. Е. И. Алешина ; пер. с англ.: В. А. Ефимова, 1937*
- **Бербанк Л.** *Избран. Соч..- М.,1955*

Привертає увагу монографія видатного вченого-ботаніка, академіка ВАСГНІЛ Петра Жуковського *Земледельческая Турция. (Азиатская часть - Анатолия)*. Фундаментальна праця П.М. Жуковського, редактором якої був академік М.І. Вавілов, є результатом трьох послідовних експедицій до Туреччини (1925-1927 рр.), організованих Всесоюзним інститутом рослинництва (ВІР).

Основна мета цих експедицій - створити в СРСР генотипічний і ботаніко-географічний матеріал по всіх оброблюваних рослинам, для їх селекції і для безпосереднього введення придатних форм в культуру.

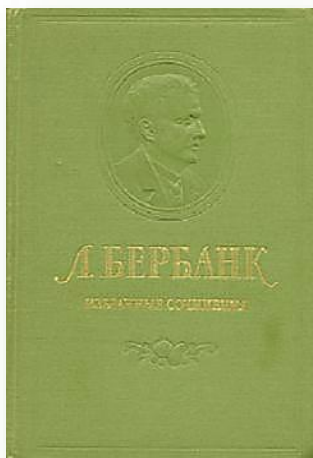
Праця Жуковського має велике наукове значення, як цінний внесок в світову літературу по рослинництву, як одне з небагатьох, справді, наукових досліджень по Туреччині і навіть сьогодні науковці США, Індії, Болгарії та інших країн посилаються на неї.

Книга оздоблена 381 малюнком з фотографій автора та з оригінальних примірників рослин, 12 таблицями. Зміст монографії розкриває історичні та етнографічні відомості Турції (саме

Анатолії), основні риси сільського господарства, а також дикорослих, культурних, технічних та плодово-ягідних рослин. Резюме книги подається французькою. Книга була видана тиражем 4 тис. примірників. [15]

Серед представлених видань викликає зацікавленість одностомник **Вибраних творів** американського натураліста і селекціонера **Лютера Бербанка**, складений за матеріалами його робіт, виданих в 1914-1915 рр. в Нью-Йорку в дванадцяти томах під загальною назвою "Методи і відкриття і їх практичне застосування". Книга була видана до 100 річчя з дня народження Івана Мічуріна.

У розділі одностомника увійшли розділи з наступних томів: "З автобіографії" ; "Принципи і методи роботи"; "Поліпшення плодкових рослин" ; "Селекція сливи"; "Ягідні культури" ; "Горіхоплідні культури" ; "Декоративні рослини" ; "Овочеві культури" ; "Польові культури".

Бербанка Лютера порівнюють з Мічуріним. Як і Мічурін, Бербанк не отримав спеціальної освіти - він був самоучкою, дивно продуктивним аматором, завдяки працьовитості і таланту залишили далеко позаду безліч «фахівців» - професійних селекціонерів.

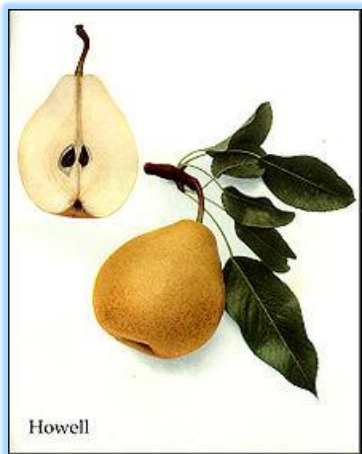
Його вклад в селекційне справу високо оцінювали багато сучасників. Так, К. А. Тімірязєв називав Бербанка «робочим-чудотворцем» і ставив його в один ряд з передовими селекціонерами і вченими. І. В. Мічурін також високо оцінював

роботи свого каліфорнійського колеги. Знаменитий голландський ботанік Де Фриз, який високо цінував Бербанка, але ставив під сумнів науковість його досягнень, назвав його «геніальним садівником». [5]

Основні роботи Бербанка присвячені створенню нових сортів рослин і поліпшення вже існуючих сортів. Вчений створив новий вид сливи без кісточок, кактус без колючок, який можна вживати в їжу, горіх з тонкою шкіркою, айву з запахом ананаса, безліч декоративних рослин. Вивів білу ромашку з величезними квітками, запашну вербену з запахом жасмину, гвоздику, міняє колір пелюсток протягом дня. Отримав понад 100 сортів слив. Бербанк читав лекції по теорії еволюції в Стенфордському університеті, був членом багатьох наукових і садівничих товариств США і Європи. [6]

Ще одне наукове видання варте уваги – праця

американського ботаніка-помолога, члена американського Товариства Садівничої Науки і американського Суспільства Pomological Улісса Хедрика *Помологія*. Наукова праця Хедрика У. була перекладена на російську і видана в СРСР у 1937 році. Книга Хедрика *Помологія* являє собою систематичне керівництво з плодового сортоведення. Вона включає в себе три основні

розділи: загальна інформація щодо плодових рослин, систематичний опис вихідних форм усіх плодових дерев та опис всіх сортів плодових порід, поширених в Америці.

За своє життя Улісс Хедрик (**Ulysses Prentiss Hedrick**) став автором або співавтором більше десятка публікацій з питань

садівництва та городництва. Його монографії щодо селекції нових сортів фруктів, солодкої кукурудзи, гороху, бобів і гарбуза зробили його найвідомішим класиком помології.

З усього різнобарв'я видань сільськогосподарської тематики хотілося виділити **аграрну україніку** - видання українською мовою або видані в Україні. На жаль, їх дуже мало. Такому факту є пояснення.

Взагалі, шлях українського книговидання в усі часи був досить тернистим. До 1917 року видавнича справа на території сучасної України була не чимось самостійним, а лише часткою великодержавного книжкового фронту з центром у Москві та колишньому Петербурзі. Українській книзі тільки іноді щастило проривати цей міцний фронт. Всього за 1798—1916 роки видруковано близько 6 тис. книг українською мовою (в тому числі не менше 2,8 тис. — у Східній Україні й Росії). Під час Першої світової війни 1914—1918 років книговидання в Україні різко зменшилося.[8]

1917 рік пробудив націю, і це відбилося на вітчизняній книжковій продукції ствердженням друкованого слова. Замість 176 українських книг 1913 року, у 1917 їх було видано вже 814, а наступного 1918 —1184 З утвердженням тоталітарної системи почався спочатку прихований, а потім і відкритий наступ на українізацію з боку сталінського керівництва. У структурі довоєнного випуску книжкової продукції (1940) основне місце — 78,4% — посідала навчальна і навчально-методична література.

У 1940 році видавництвами УРСР було видано 4836 назв книг тиражем 51 370 тис. пр., або 1,2 книги на кожного жителя України. За роки війни (1941—1945) було видано 5156 назв книг і брошур загальним тиражем 58 054 тис. [7]

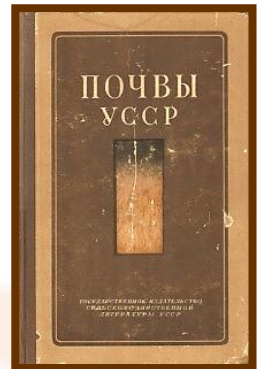

Такі обставини не дозволяли з'явитися й сільськогосподарській книзі. З усієї колекції лише дві книги видані українською:

- **Григор'єв Ю. В.** *Іван Володимирович Мічурін: заслужений діяч науки і техніки: життя і діяльність.* / Ю. В. Григор'єв. - Х.: Український робітник, 1935
- **Збірник праць Мелітопольської зональної науково-дослідної плодоягідної станції** / Народний комісаріат земельних справ УРСР. – К.; Х.: Держ. вид-во колгоспної і радгоспної літ-ри УРСР, 1940. - 276 с.

Книг аграрного спрямування, виданих російською мовою в Україні, у фонді налічується сім назв:

- **Испытание** комбайна № 3 МКЖМ (1928 и 1929) / Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1931. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания; вып. 9).
- **Козлов А. Г.** *Испытание сноповязалок (1928)* / А. Г. Козлов; Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1930. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания; вып. 5).
- **Почвы УССР** / Н. Б. Вернандер [и др.]. ; под ред. М. М. Годлина ; Украинский научно-исследовательский институт социалистического земледелия. - К. ; Х. : Гос. изд-во с.-х. лит. УССР, 1951. - 326 с. : рис., табл., фото.цв.

- **Колхозная производственная энциклопедия.** - К.: Гос. изд-во с.-х. литературы УССР, 1950.
- **Вербин А. А.** Указания по посеву и уходу за негрятянским просом: на 1938 год / А. А. Вербин; МИИМСХ, кафедра земледелия с основами почвоведения. - Репр. воспроизведение изд. - Мелитополь, 1938. - 22 с.: табл.

Научные записки / МИИМСХ
(Мелитопольский институт
инженеров-механиков сельского
хозяйства им. ОГПУ) - Х.: ГОНТИ; К.:
НКТП, 1938 - Вып. 1

Зуев М.Д. Сахаристые вещества в
технике и контроле сахарного
производства : В 2 ч. / Инж.-техн.
М.Д. Зуев, преп. и зав. Лаб. сах. пр-ва в
Харьк. технол. ин-те. - Киев : А.
Буковинский и Я. Сляский, 1908. - VI,
[2], 415 с., 19 л. черт. : табл.; 20.

З невеликого переліку аграрної україніки привертає увагу раритетне видання 1908 року тоді ще інженера-технолога Михайла Зуєва. Все життя вченого, ад'юнкт-професора хімії, члена-корреспондента АН УРСР (з 1927) пов'язано з Харківським технологічним інститутом (тепер Харківська політехніка). Випускник ХТІ, завідувач лабораторіє цукрового виробництва, професор по цукровому виробництву.

До 1914 року цукрова промисловість була найважливішою експортною галуззю України, тому їй приділялася певна увага з боку влади. Роботу в лабораторії він одночасно поєднував з обов'язками старшого помічника директора Парафієвського цукрового заводу (1905). Потім вивчав виробництво цукрових і рафінадних заводів в Австрії (1914). В радянські часи був членом Комісії з відновлення цукрової промисловості в Україні,

консультантом. Майже весь науковий доробок М. Зуєва був пов'язаний з цукровим виробництвом в Україні. Одне з видань *Сахаристые вещества в технике и контроле сахарного производства* потрапило й до фонду нашої бібліотеки. Монографія М. Зуєва була надрукована видавництвом *Технической Конторы А Буковинский и Я. Сляский в Киеве* у 1908 році. У бібліотеці Харківської політехніки зберігаються видання Михайла Зуєва з його автографом. [14]

Серед видань аграрного профілю є малочисельна група періодики, яка представлена бібліографічним виданням *Сельскохозяйственная литература : двухнедельный бюллетень с.-х. лит-ры за 1934,1935роки* та журнал *Сельхозмашина [Текст] : научно-практический журнал/ Редакция журнала "ТСМ". - М. 1947 -1949..*

Вивчення рідкісних і цінних видань дуже цікаве заняття. Книги як люди: у них своя історія виникнення, видавництва, використання і місця зберігання. Кожна книга – окрема історія. Коли занурюєшся в світ таких книжок, відчуваєш нібито ти подорожуєш у часі.

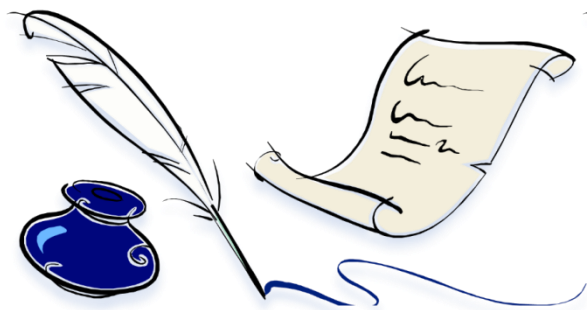

Подорож у світ рідкісних аграрних видань дає зрозуміти, як багато людей присвятили своє життя розвитку сільськогосподарської галузі: інженери, конструктори, агрономи, ґрунтознавці, хіміки, біологи, селекціонери і багато інших. Іноді питають: -а чи потрібні книги взагалі в столітті високих технологій і небаченого раніше ритму життя? Людям не вистачає часу на освоєння знову з'являється інформації..

Звернемося до класиків. «Більша частина людського знання у всіх галузях існує лише на папері, в книгах, - цієї паперової пам'яті людства. Тому лише зібрання книг, бібліотека, є єдиною надією і незнищувальною пам'яттю людського роду». (А. Шопенгауер)

Вивчення колекції продовжується.

ВИКОРИСТАННІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ СТАТТІ

1. Деркач О. П. Наукова спадщина академіка В.П. Горячкіна [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://inb.dnsgb.com.ua/2007-3/07dopsag.pdf> .- Загол. з екрану.
2. Артоболевский И., Сысоев Н. Основоположник земледельческой механики // Социалистич. сельское хозяйство. – 1950. – №11.- С. 3-7.
3. Горячкин, Василий — Википедия [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki> .- Загол. з екрану.
4. Сопко Р.О. Відомості про розвиток науки і техніки на сторінках «Народной энциклопедии...(1910-1912 гг.)» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://inb.dnsgb.com.ua/2013-2/13_sopko.pdf .- Загол. з екрану
5. Бёрбанк, Лютер — Википедия [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki>.- Загол. з екрану
6. Электронный справочник студента \ Students.by [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.students.by/articles/36/1003683/print.htm> .- Загол. з екрану
7. Українське книговидання: радянська доба і сьогодення //Вісник Книжкової палати. - 2014.- № 6
8. Білоцька О.М Золотий фонд наукової бібліотеки .Рідкісні і цінні видання.- Мелітополь, 2012.- 28 с.
9. Адам Станиславович Гребницький и его «Рай» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kailyard.ru/reference/gardener/adam-grebnitsky.-> Загол. з екрану
10. Історія університету «Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва» [Електроний ресурс]. –

- Режим доступа: <http://www.knau.kharkov.ua/storya-unversitetu.html> .- Загол. з екрану
11. В.А. Ковда [Электроний ресурс]. – Режим доступа:<http://soil.msu.ru/kaf-pochvovedenie/pochvovedenie-kafedra/pochvovedenie-istoria/327-r232>.- Загол. з екрану
  12. Значение работ К. А. Тимирязева для науки - Научный справочник [Электроний ресурс]. –Режим доступа: http://nauka.ru/news/znachenie_rabot_k_a_timirjazeva_dlja_nauki/2017-04-14-19225.- Загол. з екрану
  13. История ХПИ (о Зуеве М.Д.) [Электроний ресурс]. – Режим доступа:
http://library.kpi.kharkov.ua/vustavki/PREPODAVATELY/PR_%D0%97.html.- Загол. з екрану
  14. Alib.ru – Земледельческая Турция [Электроний ресурс]. – Режим доступа: http://www.alib.ru/au-zhukovskij/nm-zemledelnmcheskaya_turciya/.- Загол. з екрану

**Таврійський державний
агротехнологічний університет
Наукова бібліотека**

ВИПУСК 3

**Рідкісні і цінні видання
сільськогосподарської тематики**

Мелітополь 2016

УДК 016:02

З-80

124 назви

Укладачі: О. М. Прусенко,
Н. М. Семенюк, І. Б. Ситько

Золотий фонд наукової бібліотеки : науково-бібліографічний покажчик / ТДАТУ; наук. бібліотека; укладачі: О. М. Прусенко, Н. М. Семенюк, І. Б. Ситько. – Мелітополь, 2014

Вип. 3: Рідкісні і цінні видання сільськогосподарської тематики. - 2016. – 28 с.

Даний покажчик містить в собі перелік рідкісних видань, які є в фондах наукової бібліотеки. Покажчик буде цікавим науковцям, викладачам та студентам ТДАТУ.

Еволюційний розвиток суспільства на території сучасної України в усі часи ґрунтувався на сільському господарстві. В сільському господарстві донедавна вироблялось 35% валового продукту, працювало 29% населення й активно використовувалось 33% основних фондів. Вислів «Хто обробляє землю свою, той хлібом насичується» стосується саме української землі. І сьогодні аграрний сектор є провідною галуззю держави.

Україна має сталі традиції ведення сільського господарства, які розпочалися у часи Київської Русі, знайшли свій розвиток у господарюванні вільних козаків на так званих зимівниках. У часи царської Росії Україна була основним продуцентом зерна, а після встановлення радянської влади вона стала головним постачальником зерна для економічно зруйнованих регіонів Росії. Надалі, протягом всього існування колишнього Радянського Союзу, Україна була основним виробником сільськогосподарської продукції цього політичного формування. Не зважаючи на сформований за радянських часів негативний імідж релігії, саме вона заклала підвалини для еволюції наукової думки, у тому числі й аграрної. Насамперед, це відбувалося завдяки створенню осередків знань при постійно діючих храмах, де ченці навчали елементарної грамоті. Вони ж вели своєрідні календарі погоди та записували результати сільськогосподарського року. Це були перші паростки сільськогосподарської літератури.

Важливо відмітити, що авторами книг сільськогосподарської тематики були вчені, історики, філологи, географи, а в середні віки й бібліотекарі.

Розвиток вищої освіти, після реформи 1861 року, остаточно виділив сільськогосподарську науку в окрему галузь. Аграрна наука в Україні бере свої витoki від освітніх закладів царської Росії, бо саме на наукові установи (показові сади, лабораторії, дослідні поля тощо) було покладено завдання закріплення

отриманих студентами знань. Болотов А. Т., Докучаєв В. В., Василенко П. М., Мічурін І. В. – це лише малий перелік вчених, які розробили теоретичні і методологічні засади сільськогосподарських наук.

Наукова бібліотека Таврійського державного агротехнологічного університету має в своєму фонді видання рідкісних і цінних книг сільськогосподарської тематики.

Книжкові пам'ятки представлені фундаментальними монографіями, довідково-енциклопедичними виданнями, підручниками і навчальними посібниками, альбомами, керівництвом для сільського товаровиробника. Величезну цінність складають праці перших сільськогосподарських інститутів, дослідних станцій, наукових товариств, земських установ, дореволюційна сільськогосподарська періодика. Значне місце в колекції займають меморіальні видання – праці видатних вчених: А. А. Вербіна, В. П. Горячкіна, В. В. Докучаєва, П. А. Костичева, І. В. Мічуріна та багатьох інших.

Даний бібліографічний покажчик презентує книги сільськогосподарської тематики, які є у фондах наукової бібліотеки. Документи представлені мовою оригіналів. Покажчик має суцільну нумерацію матеріалів. Розташування за алфавітом прізвищ авторів і назв. При підготовці видання були використані традиційні каталоги та картотеки, електронний каталог, фонди наукової бібліотеки ТДАТУ.

Всі бібліографічні позиції подані відповідно до сучасних правил бібліографічного опису. Бібліографічний опис відповідає ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”. Скорочення слів виконано відповідно ДСТУ 3582-2013 «Бібліографічний опис і скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила» та ГОСТу 7.12-93 „Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила”.

1. 631
А 26 **Агроклиматический справочник по** Запорожской области / Главное управление гидрометеорологической службы при Совете Министров СССР, Управление гидрометеорологической службы Украинской ССР, Киевская гидрометеорологическая обсерватория. - Л.: ГИМИЗ, 1959. - 109 с.: табл.
2. 631.4
А 46 **Александров Б. П.** Физические основы теплового баланса почвы. Вып.1: Основные проблемы физики почв / Б. П. Александров; под ред. А. Ф. Иоффе; Всесоюзный физико-агрономический институт Академии сельхоз. наук им. В. И. Ленина НКЗ СССР. - М.; Л.: Гос. изд-во колхозной и совхозной лит., 1935. - 191 с.: табл., граф., ил.
3. 634.1
А 92 **Атласъ плодовъ:** Сто хромолитографированныхъ таблицъ съ изображеніемъ 110 лучшихъ или наиболѣе распространенныхъ въ России промышленныхъ сортовъ яблокъ, грушъ и косточковыхъ со 113 помологическими описаніями и 51 рисункомъ въ текстѣ. Вып. 1, 2, 3, 4 / под общей ред. А. С. Гребницкаго. - СПб.: Изданіе Императорскаго Россійскаго Общества Плодоводства. Экспедиція заготовленія Государственныхъ бумагъ, 1906. - 588 с.: рис.
4. 631.3
Б 24 **Баранов И. Б.** Разбросные туковые сеялки / И. Б. Баранов; под ред. М. Х. Пигулевского; Всесоюзный научно-исследовательский институт механизации сельского хозяйства. - М.: Изд-во Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина, 1936. - 163 с.: рис.,

табл.

5. 631.3
Б 25 **Барков К. М.** Расчет зерносушилок (статика) / К. М. Барков; Московский институт механизации и электрификации социалистического сельского хозяйства им. В. М. Молотова. - М.: Издание Лаборатории с.-х. машин, 1938. - 47 с.: рис. - (Труды лаборатории с.-х. машин; вып. 11).
6. 63
Б 30 **Бахарев А. Н. И. В.** Мичурин великий преобразователь природы / А. Н. Бахарев. - М.: Гос. учебно-педагогическое изд-во Министерства просвещения РСФСР, 1949. - 120 с.: фото, ил.
7. 634
Б 48 **Бербанк Л.** Избранные сочинения: пер. с англ. / Л. Бербанк; под общ. ред. Н. В. Цицина. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1955. - 714 с. : ил.
8. 636
Б 73 **Богданов Е. А.** Избранные произведения / Е. А. Богданов. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949. - 382 с. : ил.
9. 633.4
Б 84 **Борьба за урожай** хлопчатника: удобрение, агротехника и борьба с болезнями и вредителями (материалы сессии Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина 25/II - 3/III 1936 г.) / отв. ред. И. В. Якушкин. - М.: Изд-во Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина, 1936. - 111 с.: табл. - (Труды Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина; вып. XXVI ; ч. 3).

10. 63
Б 94 **Бушинский В. П.** Василий Робертович Вильямс / В. П. Бушинский, Б. А. Александров; Московское общество испытателей природы основано в 1805 г. - М.: Изд-во Московского общества испытателей природы, 1950. - 178 с.: ил.
11. 633
В 31 **Вербин А. А.** Указания по посеву и уходу за негритянским просом: на 1938 год / А. А. Вербин; МИИМСХ, кафедра земледелия с основами почвоведения. - Репр. воспроизведение изд. - Мелитополь, 1938. - 22 с.: табл.
12. 631.4
В 46 **Вильямс В. Р.** Собрание сочинений: в 12-ти т. / В. Р. Вильямс; редкол.: В. П. Бушинский, Т. Д. Лысенко, М. Г. Чижевский. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948-1953.
Т. 1: Работы по почвоведению (1888 - 1902). - 1949. - 439 с.: фот.
Т. 2: Поля орошения (1897 - 1912). - 1948. - 452 с.: табл., карт.
Т. 3: Земледелие (1892 - 1919). - 1949. - 564 с.: рис.
Т. 4: Луговое хозяйство (1901 - 1933). - 1949. - 502 с.
Т. 5: Почвоведение. - 1950. - 622 с.: рис.
Т. 6: Почвоведение. Земледелие с основами почвоведения (1927 - 1938). - 1951. - 576 с.: ил., портр.
Т. 7: Травопольная система земледелия. - 1951. - 506 с.: ил.
Т. 8: Почвоведение и агрономия (отдельные работы). - 1951. - 368 с.: ил.
Т. 9: Учебно-методические работы. - 1951. - 375 с.
Т. 10 : Статьи в энциклопедиях, научные

отчеты, заключения, письма, экспертизы. - 1952. - 356 с.: табл., фот.

Т. 11: Общественно-политические статьи. Статьи по вопросам биологии и сельскохозяйственного производства. - 1953. - 310 с.: табл.

Т. 12: Справочный. - 1953. - 362 с.

13. 631.5
В 74 **Вопросы** мичуринской биологии: сб. статей / под ред. В. С. Дмитриева; сост.: В. П. Герасимов, М. А. Лагутина. – М.: Учпедгиз, 1948. - 567 с.: рис.
14. 631.3
В 85 **Всесоюзные** испытания зерноуборочных комбайнов / ГЛАВСЕЛЬМАШ, ВИСХОМ. - М.: ВИСХОМ, 1933. - 290 с.: ил., табл., рис.
15. 631.4
Г 28 **Гедройц К. К.** Почвенный поглощающий комплекс: растение и удобрение: ст. и материалы по опытам на Долгопрудном опытном поле НИУ за 1930-1933 гг. / К. К. Гедройц; под общ. ред. Ф. Н. Германова ; Научный институт по удобрениям НКТП. - М.; Л.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1935. - 342 с.: табл., 1 портр.
16. 631.4
Г 28 **Гедройц К. К.** Химический анализ почвы / К. К. Гедройц. - Изд. 4-е, стер. - М.; Л.: Ленсельхозгиз, 1935. - 536 с.: табл., 1 портр.
17. 631.4
Г 32 **Гельцер Ф. Ю.** Значение микроорганизмов в образовании перегноя и прочности структуры почвы / Ф. Ю. Гельцер. - М.: Гос. изд-во колхозной и совхозной лит., 1940. - 119 с.: табл., ил.

18. 631.4
Г 67 **Горбунов Н. И.** Поглощительная способность почв и ее природа: / Н. И. Горбунов ; под ред. Н. И. Прасолова ; Академия наук СССР, почвенный институт им. В.В. Докучаева. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 215 с. : рис., табл.
19. 631.3
Г 71 **Горячкин В. П.** Собрание сочинений: в 7-ми т. /
В. П. Горячкин ; ВАСХНИЛ. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937 – 1949.
Т. 1 / под ред.: Н. Д. Лучинского, В. А. Желиговского, И. Ф. Василенко. - 1937. - 193 с.: рис.
Т. 2: Земледельческая механика, ч. 1: Основы теории земледельческих машин орудий, ч. 2: Задачи / под ред. Г. Г. Пуш, В. А. Желиговского. - 1937. - 259 с.: рис.
Т. 3 / под ред. Н. Д. Лучинского. - 1937. - 164 с.: рис., табл.
Т. 4 / под ред. Н. Д. Лучинского. - 1940. - 315 с.: рис.
Т. 5 / под ред. И. Ф. Василенко. - 1940. - 233 с.: рис.
Т. 6 / под ред. С. В. Полетаева. - 1948. - 230 с.: рис.
Т. 7 / под ред.: С. В. Полетаева, К. А. Полевицкого, А. Н. Гудкова. - 1949. - 230 с.: рис.
20. 631.3
Г 71 **Горячкин В.** Земледельческая механика / В. Горячкин. – М.: Книгоиздательство студентов Петровской с.-х. Академии, 1919 -.
Ч. 1: Основы теории земледельческих машин и орудий 1917-1918 года. - 1919. - 200 с.: вкл. л., рис.

21. 634
Г 83 **Григор'єв Ю. В.** Іван Володимирович Мічурін: заслужений діяч науки і техніки: життя і діяльність. / Ю. В. Григор'єв. - Х.: Український робітник, 1935. - 150 с.: ил.
22. 631.4
Г 96 **Густавсон Г. Г.** Двадцять лекцій агрономической химии / Г. Г. Густавсон; общ. ред. В. Р. Вильямса. - Л.; М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937. - 167 с.: ил., табл. - (Классики естествознания).
23. 57
Д 20 **Дарвин Ч.** Происхождение видов / Ч. Дарвин; пер. К. А. Тимирязева; ввод. ст.: Н. И. Бухарина, Н. И. Вавилова; под ред. с испр. и указ. Н. И. Вавилова. - Л.; М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1935. - 625 с. - (Классики естествознания).
24. 635
Д 28 **Декоративное садоводство:** краткий словарь-справочник / под ред.: Н. К. Вехова, Н. А. Максимова, Г. С. Оголевца. - М.: Гос. изд-во с.-х. лит., 1949. - 438 с.: ил., карт.
25. 631
Д 63 **Доклады** / Академия им. К. А. Тимирязева. - М.: Молодая гвардия, 1945 - .
Вып. 2: Научная конференция (Москва, 6-13 декабря 1944 г.). - 1945. - 198 с.: рис.
26. 631.4
Д 63 **Докучаев В. В.** Избранные сочинения: в 3-х т. / В. В. Докучаев. - М.: ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948 – 1949.
Т. 1: Русский чернозем. - 1948. – 480с.
Т. 2: Труды по геологии и сельскому хозяйству: научное издание. - 1949. - 426 с.
Т. 3: Картография, генезис и классификация почв. - 1949. - 444 с.

27. 631
Д 63 **Докучаев В. В.** Наши степи прежде и теперь / В. В. Докучаев; под ред.: В. Р. Вильямса, З. С. Филипповича. - М.; Л.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 116 с. - (Классики естествознания).
28. 631.4
Д 63 **Докучаев В. В.** Русский чернозем: отчет вольному экономическому обществу / В. В. Докучаев; ред. В. Р. Вильямса. - М.; Л.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 551 с.: табл., рис., вкл. л. - (Классики естествознания).
29. 631.4
Д 63 **В. В. Докучаев** и география: к столетию со дня рождения / Академия наук Союза ССР, Институт географии. - М.: Академия Наук СССР, 1946. - 80 с.: портр.
30. 631.4
Д 66 **Домрачева Е. А.** Физико-механический и химический анализ почвы: краткое руководство для с.-х. вузов / Е. А. Домрачева. - Изд. 5-е, испр. и доп. - М.; Л.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1939.- 178 с., ил.
31. 631
Ж 86 **Жуковский П. М.** Земледельческая Турция (Азиатская часть-Анатолия) / П. М. Жуковский; ред. Н. И. Вавилов ; авт. предисл. Л. М. Карахан. - Л.; М.: Сельхозгиз, 1933. - 771 с. : 381 рис., 12 табл.
32. 631.4
З-38 **Захаров С. А.** Курс почвоведения / С. А. Захаров. - М.; Л.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1931. - 550 с.
33. 634.1
З-41 **Збірник** праць Мелітопольської зональної науково-дослідної плодючої станції / Народний комісаріат земельних справ УРСР. - К.; Х.: Держ. вид-во колгоспної і радгоспної літ-ри УРСР, 1940. - 276 с. : рис.

34. 631.3
И 88 **Испытание** комбайна № 3 МКЖМ (1928 и 1929) / Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1931. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания; вып. 9).
35. 631
К 14 **Казуров И. Ф.** Вулканизация авторезины в полевых условиях / И. Ф. Казуров. - М.; Л.: Гострансиздат, 1935. - 87 с. : рис.
36. 637
К 38 **Кивенко С. Ф.** Производство сгущенного и сухого молока на маслодельных заводах / С. Ф. Кивенко, Н. Я. Лукьянов, А. А. Пахирко ; под ред. В. В. Костыгова. - М.: Пищепромиздат, 1954. - 156 с. : рис., табл., вкл.
37. 631.4
К 41 **Кин Б. А.** Физические свойства почвы / Б. А. Кин ; под ред. А. Ф. Иоффе ; пер. с англ.: И. Ю. Нелидова, В. П. Жузе. - Л.; М.: Гос. технико-теоретическое изд-во, 1933. - 262 с.: рис., табл.
38. 635.9
К 44 **Киселев Г. Е.** Декоративные многолетние растения / Г. Е. Киселев. - М.: Гос. изд-во сельскохозяйственной лит., 1952. - 383 с. : рис.
39. 632.1
К 47 **Классики** русской агрономии в борьбе с засухой / Академия наук СССР, Институт физиологии растений им. К. А. Тимирязева; под ред. Н. А. Максимова. - М.: Академия Наук СССР, 1951. - 484 с. : ил.

40. 632.1
К 56 **Коваль Т. А.** Борьба с засухой: из истории русской агрономии / Т. А. Коваль. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 157 с.: портр.
41. 631.4
К 56 **Ковда В. А.** Происхождение и режим засоленных почв / В. А. Ковда; Академия наук СССР, Почвенный институт им. В. В. Докучаева. - М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1946 -
.
Т. 1 / отв. ред. Л. И. Прасолов. - 568 с.: табл., ил.
42. 631.4
К 56 **Ковда В. А.** Солончаки и солонцы / В. А. Ковда; АН СССР, Почвенный ин-т им. В. В. Докучаева. - М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1937. - 246 с.: табл.
43. 631.3
К 59 **Козлов А. Г.** Испытание сноповязалок (1928) / А. Г. Козлов; Народный комиссариат земледелия УССР. - Акимовка, 1930. - 51 с. - (Издание Акимовской тракторно-испытательной станции, отдел Машиноиспытания; вып. 5).
44. 03
К 61 **Колхозная** производственная энциклопедия. - К.: Гос. изд-во с.-х. литературы УССР, 1950.
Т. 1: Абрикос-Молочные продукты / гл. ред. В. В. Мацкевич. - 1950. - 463 с. : рис.
Т. 2: Навоз-Ячмень / гл. ред. В. В. Мацкевич. - 1950. - 557 с. : рис.
45. 03
К 61 **Колхозная** производственная энциклопедия. - К.: Госсельхозиздат УССР, 1956 - 1957
Т. 1: Абрикос - Люцерна. - 2-е изд., испр. и доп. - 1956. - 688 с.: рис., табл., фот.

Т. 2: Малина - Ящур. - 2-е изд., перераб. и доп. - 1957. - 920 с.: рис., табл., фот.

46. 631
К 70 **Корчагин А. И.** К. А. Тимирязев: жизнь и творчество / А. И. Корчагин. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 154 с.: ил.
47. 631.4
К 72 **Костычев П. А.** Почвоведение: (I, II и III части): курс лекций, читанный в 1886-1887 гг. / П. А. Костычев; под ред. В. Р. Вильямса. - М.; Л.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1940. - 224 с.: табл. - (Классики естествознания).
48. 631.4
К 72 **Костычев П. А.** Почвы черноземной области России, их происхождение, состав и свойства / П. А. Костычев; ред., авт. примеч. А. Н. Соколовский. - Л.; М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937. - 239 с.: табл. - (Классики естествознания).
49. 631.4
К 72 **Костычев П. А.** Почвы чернозёмной области России: их происхождение, состав и свойства / П. А. Костычев. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949. - 239 с. : табл.
50. 63
К 84 **Крупениковы И. и Л.** Василий Васильевич Докучаев (1846-1903) / И. и Л. Крупениковы. - М.: Молодая гвардия, 1948. - 278 с.: ил. - (ЖЗЛ).
51. 63
К 84 **Крупениковы И. и Л.** Василий Васильевич Докучаев (1846-1903) / И. и Л. Крупениковы . - М.: Молодая гвардия, 1949. - 286 с. : ил. - (ЖЗЛ).

52. 910.4
К 84 **Крупениковы И. и Л.** Путешествие и экспедиции В. В. Докучаева / И. и Л. Крупениковы. - М.: Гос. изд-во географической лит., 1949. - 126 с.: рис. - (Русские путешественники).
53. 631.3
К 89 **Кузьмичев А. В.** Кормообработывающие машины / А. В. Кузьмичев, А. Н. Попов, Н. Н. Казанцев. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1938. - 178 с.: ил.
54. 631.3
К 89 **Кукта Г. М.** Испытания сельскохозяйственных машин / Г. М. Кукта. - М.: Машиностроение, 1964. - 281 с.: рис.
55. 631.3
К 90 **Культиваторы** для предпосевной и междурядной обработки: труды ВАСХНИЛ / ВАСХНИЛ; ред. В. П. Поляченко. - М.: ВАСХНИЛ, 1937. - 175 с.: рис., табл.
56. 634.8
К 90 **Культура** винограда : доклады и постановления III пленума секции плодово-овощных культур 25-28 января 1936 г. / под ред. Н. В. Лисицына. - М.: Изд-во Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина, 1937. - 167 с.: рис. - (Труды Всесоюзной Академии с.-х. наук им. В. И. Ленина; вып. 23).
57. 631.3
К 99 **Кюне Г.** Сельскохозяйственное машиностроение: руководство для инженеров, техников и студентов / Г. Кюне ; под ред. Б. А. Криль, пер. с нем. Н. Л. Шишкова. - М.; Л.: Гос. научно-техническое изд-во, 1931. - 384 с.: ил.

58. 631.8
Л 55 **Либих Ю.** Химия в приложении к земледелию физиологии / Ю. Либих ; введ. ст. Д. Н. Прянишникова ; коммент. и ред. перевода А. Н. Лебеядцева. - Л.; М.: Сельхозгиз : ОГИЗ, 1936. - 406 с.: табл. - (Классики естествознания).
59. 631
Л 55 **Ливанов М.** О земледѣліи, скотоводствѣ и птицеводствѣ / М. Ливанов. - Репринт. изд. 1799 г. – [Николаев] : [б. м.], [1998]. - 203 с.
60. 631.4
Л 84 **Лукашев К. И.** Грунты СССР / К. И. Лукашев. - Л.: Издание Ленинградского гос. ун-та, 1939. - 363 с.: рис.
61. 63
Л 88 **Лысенко Т. Д.** Избранные сочинения : в 2-х т. / Т. Д. Лысенко. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1958.
Т. 1. - 1958. - 484 с.: ил.
Т. 2. - 1958. - 370 с.: ил.
62. 631.5
Л 88 **Лысенко Т. Д.** Агробиология: работы по вопросам генетики, селекции и семеноводства / Т. Д. Лысенко. - 3-е изд. доп. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 461 с.: рис.
63. 631.5
Л 88 **Лысенко Т. Д.** Агробиология: работы по вопросам генетики, селекции и семеноводства / Т. Д. Лысенко. - 5-е изд. стер. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949. - 686 с.: рис.
64. 631
М 14 **Мажаров П. П.** Агрономические и мелиоративные приѣмы борьбы с засухой / П. П. Мажаров; Гл. управление водного хозяйства. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949. - 229 с.: рис.

65. 631.3
М 47 **Мелитопольский** институт инженеров-механиков сельского хозяйства им. ОГПУ.
Научные записки / МИИМСХ. - Х.: ГОНТИ; К.: НКТП, 1938 - .
Вып. 1 / ред. Г. Ф. Гуливер. - 1938. - 167 с.: рис., табл., фото.
66. 634
М 70 **Мичурин И. В.** Сочинения : в 4-х т. / И. В. Мичурин ; гл. ред. Т. Д. Лысенко. – 2-е изд., доп. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948.
Т. 1: Принципы и методы работы. - 1948. - 715 с.: ил.
Т. 2: Помологические описания. - 1948. - 619 с.: ил.
Т. 3: Записные книжки и дневники. - 1948. - 670 с.: ил.
Т. 4: Сборный. - 1948. - 801 с.: ил.
67. 634
М 70 **Мичурин И. В.** Избранные произведения / И. В. Мичурин ; сост.: А. Н. Бахарев, И. С. Горшков. - М.: Учпедгиз, 1949. - 267 с.: ил. - (Библиотека учителя).
68. 634
М 70 **Мичурин И. В.** Избранные сочинения / И. В. Мичурин ; под общ. ред. П. Н. Яковлева. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 791 с. : рис.
69. 63
М 70 **Мичурин И. В.** Избранные сочинения / И. В. Мичурин. - М. : Сельхозлит., 1955
70. 634.1
М 70 **Мичурин И. В.** Итоги шестидесятилетних работ / И. В. Мичурин. - 4-е изд., пересмотр. и доп. работами И. В. Мичурина за 1934 год. - М.: ОГИЗ РСФСР: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 489 с.: цв. ил.

71. 634.1
М 70 **Мичурин И. В.** Принципы и методы работы / И. В. Мичурин. - Л.; М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1939. - 655 с.: фот.
72. 631.3
Н 34 **Научный** отчет Всесоюзного научно-исследовательского института механизации и электрификации сельского хозяйства (ВИМЭ) за 1942 год / ВАСХНИЛ, ВИМЭ. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1945. - 226 с.: вкл. л.
73. 631.3
Н 72 **Новейшие** с.-х. [сельскохозяйственные] машины Европы и Америки = Neue landmaschinen in Europa und Amerika : сборник описаний / Всесоюзное объединение "Сельхозимпорт"; под общ. ред. А. М. Розе. - Л.; М.: Гос. изд-во с.-х. и колхозно-кооперативной лит., [1930] - .
Вып. 2. - 1931. - 346 с.: 406 рис.
74. 57
Н 73 **Новиков С. А.** К. А. Тимирязев / С. А. Новиков; под ред. А. К. Тимирязева. - М.: ОГИЗ: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 108 с.: рис. - (Деятели русской агрономии).
75. 63
О-11 **О сельском хозяйстве** / Катон [и др.]. - М.: СЕЛЬХОЗГИЗ, 1957. - 349 с.
76. 631
О-61 **Описание** **растѣній** **Россійскаго** государства съ ихъ изображеніями, по всевысочайшему повелѣнію, и на иждивеніи ея Императорскаго Величества. Ч. 1 / издатель П. С. Паллас ; съ рукописнаго соч. пер. В. Зуевъ. – Санктпетербургѣ: печатано въ Императорской типографіи, 1786. - 203 с.

77. 631.4
П 15 **Памяти акад. К. К. Гедройца** = To the memory of K. K. Gedroiz : transactions of the dokuchaiev soil snstitute academy of sciences of the ussr / Академия наук СССР. - Л. : Академия Наук СССР, 1934. - 253 с. : портр., табл. - (Труды Почвенного института им. В. В. Докучаева ; т. 9).
78. 631.3
П 65 **Почвообрабатывающие** машины : сб. науч. исслед. работ / ВИСХОМ. - М. ; Л. : Гос. науч.-техн. изд-во машиностроительной лит. - 1940
Вып. 3 / под ред. проф. Н. В. Щучкина. - 1940. - 335 с. : рис., табл.
79. 631
П 65 **Почвообрабатывающие** орудия : сб. научно-исследовательских работ / ВИСХОМ, ГЛАВСЕЛЬМАШ. - Л. : Гл. ред. машиностроительной и автотракторной лит. - 1937
Вып. 2. - 1937. - 391 с.: вкл. л., рис., табл.
80. 631.4
П 65 **Почвы СССР.** Европейская часть СССР = Soils of the USSR / Академия наук СССР, Почвенный институт им. В. В. Докучаева; под ред. Л. И. Прасолова. - Л. ; М. : Академия Наук СССР, 1939.
Т. 1 : Условия почвообразования и характеристика главнейших типов почв. - 1939. - 403 с. : рис., карты, табл.
Т. 2 : Почвы лесных областей. - 1939. - 288 с. : табл., карты
Т. 3 : Почвы лесостепных и степных областей.- 1939. - 375 с. : табл., карты

81. 631.4
П 65 **Почвы УССР** / Н. Б. Вернандер [и др.]. ; под ред. М. М. Годлина ; Украинский научно-исследовательский институт социалистического земледелия. - К. ; Х. : Гос. изд-во с.-х. лит. УССР, 1951. - 326 с. : рис., табл., фото.цв.
82. 634
П 71 **Презент И. И.** В содружестве с природой: И. В. Мичурин и его учение / И. И. Презент. – М.; Л.: ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 189 с. : ил.
83. 58
П 85 **Прянишников Д. Н.** Азот в жизни растений и в земледелии СССР / Д. Н. Прянишников ; Академия наук Союза ССР. - Л. ; М. : Изд-во Академии наук СССР, 1945. - 197 с. : рис.
84. 631.3
Р 13 **Работы** по теории, расчету и производству сельскохозяйственных машин : сб. статей / ВИСХОМ. - М., 1940. - 347 с.
85. 631.3
Р 32 **Ревякин Ю. Ю.** Исследование и расчет подъемных механизмов тракторных плугов и культиваторов / Ю. Ю. Ревякин ; Московский институт механизации и электрификации социалистического сельского хозяйства им. В. М. Молотова. - М. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1938. - 52 с. : рис. - (Труды лаборатории с.-х. машин и орудий ; вып. 12).
86. 631.4
Р 60 **Роде А. А.** Почвообразовательный процесс и эволюция почв / А. А. Роде. - М. : ОГИЗ : Государственное издательство географической литературы, 1947. - 140 с.

87. 631
Р 82 **Рубинштейн Н. Л.** Сельское хозяйство России во второй половине XVIII в. : историко-экономический очерк / Н. Л. Рубинштейн. - М. : Политиздат, 1957. - 494 с. : табл.
88. 631.3
С 23 **Сборник** научно-технических работ - Л., 1940 - . (Труды Ленинградского института механизации сельского хозяйства).
Вып. 2 / под общ. ред. У. Н. Летошнева. - 1940. - 133 с. : табл.
89. 631.3
С 23 **Сборник** научных работ / Харьковский институт механизации социалистического сельского хозяйства. - Х. : Харьковский институт механизации сельского хозяйства, 1940 - .
Вып. 2. - 1940. - 112 с. : рис., табл.
90. 631.4
С 28 **Седлецкий И. Д.** Почвенная рентгенография. Изучение почвенных коллоидов методом диффракции рентгеновских лучей / И. Д. Седлецкий ; Академия наук СССР, Почвенный институт имени В. В. Докучаева. - М. ; Л. : Академия Наук СССР, 1939. - 154 с. : рис., табл., фото, ил.
91. 631
С 29 **Сельскохозяйственная Академия им. К. А. Тимирязева** : сб. - М. : Сельхозгиз, 1946. - 391 с. : цв.ил.
92. 016
С 29 **Сельскохозяйственная** литература : двухнедельный бюлетень с.-х. лит. / Критико-библиографический научно-исследовательский институт. - М. : Критико-библиограф. науч.-исслед. ин-т, 1931

Вып. 1 . - 1934. - 28 с.
Вып. 11. - 1934. - 23 с.
Вып. 12. - 1934. - 24 с.
Вып. 13. - 1934. - 24 с.
Вып. 14. - 1934. - 26 с.
Вып. 15. - 1934. - 20 с.
Вып. 16. - 1934. - 23 с.
Вып. 17. - 1934. - 22 с.
Вып. 18. - 1934. - 27 с.
Вып. 19. - 1934. - 20 с.
Вып. 20. - 1934. - 24 с.
Вып. 21. - 1934. - 24 с. : ил.
Вып. 22. - 1934. - 23 с. : ил.
Вып. 23. - 1934. - 23 с.
Вып. 23-24. - 1935. - 53 с.
Вып. 24. - 1934. - 27 с.

93. 631
С 29 **Сельскохозяйственная** энциклопедия : в 4-х т. / гл. ред. В. П. Милютин. - М. : Советская энциклопедия, [1933] – 1935.
Т. 2 : Генетика - Карповые. - 1933. - 799 с. : рис., карты.
Т. 3 : Карта - Плотина. - 1934. - 926 с. : рис., карты.
Т. 4 : Плуги - Ящур. - 1935. - 1056 с. : рис., карты.
94. 631
С 29 **Сельскохозяйственная** энциклопедия : в 4-х т. - 2-е изд. перераб. - М. ; Л. : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937 – 1940.
Т. 1 : Абрикос - Ель / ред. В. П. Милютин. - 1937. - 496 с. : цв. ил., рис., портр., табл.
Т. 3 : Лаванда - Пятнистости / ред. В. Р. Вильямс. - 1938. - 519 с. : вкл. л., цв. ил., рис., карты
Т. 4 : Рабатка - Ящур / ред. В. Р. Вильямс. - 1940. - 588 с. : цв. ил., портр., рис.

Предметный указатель ко 2-му изд. - 1941.
- 84 с.

95. 631
С 29 **Сельскохозяйственная** энциклопедия / гл. ред. П. П. Лобанов. - Изд. 3-е, перераб. - М. : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949 – 1955.
Т. 1. - 1949. - 620 с. : цв.ил., портр., рис., табл.
Т. 2. - 1951. - 624 с. : рис., портр., фото.цв., цв.ил.
Т. 3. - 1953. - 613 с. : цв.ил., карты, портр., рис.
Т. 4. - 1955. - 669 с. : портр., рис., цв.ил., карты.
96. 631.3
С 29 **Сельскохозяйственные** машины и орудия Германии : техн. обзор / Управление сельского хозяйства и лесоводства Сов. Воен. Администрации в Германии ; под ред.: Л. А. Корбут, С. В. Чуенкова. - Берлин, 1947. - 859 с.: ил.
97. 631.3
С 50 **Смирнов С. П.** Электропахота / С. П. Смирнов. - М.; Л. : Сельколхозгиз, 1932. - 407 с. : рис.
98. 631.3
С 50 **Смит Г. П.** Сельскохозяйственные машины и оборудование / Г. П. Смит ; пер. с англ. Н. Л. Шишкова ; под ред. Б. А. Криля. - Л. ; М. : Гос. изд-во с.-х. и колхозно-кооперативной лит., 1931. - 415 с. : рис.
99. 631.3
С 59 **Соколов А. Я.** Механическое оборудование комбикормовых заводов : учебник / А. Я. Соколов, Г. Э. Нуделин. - М. ; Л. : ОНТИ НКТП СССР, 1937. - 272 с. : граф., рис.,

табл.

100. 632
С 65
- Сорные растения СССР** : руководство к определению сорных растений СССР / Ботанический институт АН СССР, Институт растениеводства академии с.-х. наук им. Ленина ; под ред. Б. А. Келлера [и др.] с участием кол. ботаников БИНа, ВИРа и др. спец. по сорным раст. - Л. : Академия Наук СССР, 1934.
- Т. 1. - 1934. - 323 с. : рис.
Т. 2. - 1934. - 243 с. : рис.
Т. 3. - 1934. - 447 с. : рис.
101. 631.5
Т 33
- Теоретические основы селекции растений / Наркомзем СССР, Всесоюзная академия сельскохозяйственных наук им. Ленина, Всесоюзный институт растениеводства . - М. ; Л. : Гос. изд-во колхозной и совхозной лит, 1935 - .**
- Т. 1 : Общая селекция растений / под общ. ред. Н. И. Вавилова. - 1935. - 1043 с. : ил.
Т. 2 : Частная селекция зерновых и кормовых культур / под общ. ред. Н. И. Вавилова. - 1935. - 711 с. : ил., карты.
Т. 3 : Частная селекция картофеля, овощных, бахчевых, плодово-ягодных и технических культур / под общ. ред. Н. И. Вавилова. - 1937. - 862 с. : рис., табл.
102. 631
Т 33
- Теория, конструкция и производство сельскохозяйственных машин / ВИСХОМ ; под общ. ред. В. П. Горячкина. - Л. ; М. : Сельхозгиз, 1935 - .**
- Т. 1 : Теория. - 1935. - 534 с. : рис.

- Т. 2** : Теория. - 1936. - 536 с. : рис.
- Т. 3** : Теория. - 1936. - 780 с. : рис.
- Т. 4** : Теория : Технологические процессы в работе с.-х. машин. - 1936. - 576 с. : рис.
- Т. 5** Проектирование, расчеты, конструкции. - 1940. - 645 с. : рис.
103. 58 **Тимирияев К. А.** Сочинения / К. А. Тимирияев. - М. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937 - .
Т 41
- Т. 1** : Солнце, жизнь и хлорофилл : публичные лекции и речи / ред. В. Л. Комаров, А. К. Тимирияев, Б. П. Токин. - М., 1937. - 499 с. : портр., рис., фото.цв.
- Т. 2** : Солнце, жизнь и хлорофилл : научные исследования. - 1937. - 499 с. : вкл. л., портр., табл.
- Т. 3** : Земледелие и физиология растений : сб. общедоступных лекций. - 1937. - 451 с. : портр., рис.
- Т. 4** : Жизнь растений : десять общедоступных лекций. - 1938. - 378 с. : вкл. л., табл.
- Т. 5** : Насущные задачи современного естествознания : публичные речи. - 1938. - 507 с. : вкл. л.
- Т. 6** : Исторический метод в биологии : десять общедоступных чтений. - 1939. - 469 с. : вкл. л., рис., портр.
- Т. 7** : Чарлз Дарвин и его учение : в 2-х ч. - 1939. - 675 с. : портр.
- Т. 8** : Статьи по истории науки и о научных деятелях. Биографические очерки и воспоминания. - 1939. - 518 с. : портр., рис.
- Т. 9** : Наука и демократия : сб. статей 1904 - 1919 г.г. - 1939. - 495 с. : портр., табл.
- Т. 10** : Статьи разных лет : Предисловия и переводы. - 1940. - 539 с.

104. 581
Т 41 **Тимирязев К. А.** Избранные произведения : в 4-х т. / К. А. Тимирязев ; редкол.: В. Л. Комаров, Т. Д. Лысенко, А. К. Тимирязев. - М. : ОГИЗ : Сельхозгиз, 1948 – 1949.
- Т. 1** : Солнце, жизнь и хлорофилл : публичные лекции, речи и научные исследования. - 1948. - 695 с. : рис.
- Т. 2** : Земледелие и физиология растений : сборник общедоступных лекций. - 1948. - 423 с. : рис., табл.
- Т. 3** : Жизнь растений. Исторический метод в биологии : десять общедоступных лекций. - 1949. - 644 с. : рис., табл.
- Т. 4** : Чарлз Дарвин и его учение : в 2-х ч. - 1949. - 474 с.
105. 58
Т 41 **Тимирязев К. А.** Жизнь растения : десять общедоступных чтений / К. А. Тимирязев. - М. ; Л. : ОГИЗ : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1936. - 335 с. : вкл. л., рис., портр. - (Классики естествознания).
106. 58
Т 41 **Тимирязев К.А.** Жизнь растений : десять общедоступных чтений с приложением четырех чтений / К. А. Тимирязев ; ред. Л. А. Иванов. - М. ; Ленинград : Детгиз, 1949. - 254 с. : вкл. л., рис., портр. - (Школьная библиотека).
107. 57
Т 41 **Тимирязев К. А.** Краткий очерк теории Дарвина / К. А. Тимирязев. - 3-е изд. - М. : ОГИЗ СЕЛЬХОЗГИЗ, 1948. - 143 с. - (Научно-популярная библиотека).

108. 575
Т 41 **Тимирязев К. А.** Чарльз Дарвин и его учение : сб. избранных произведений / К. А. Тимирязев ; ред. М. М. Местергази. - М. : Учпедгиз, 1940. - 431 с. фот.цв. - (Библиотека учителя).
109. 636.2
Т 77 **Труды** / Вологодский сельскохозяйственный институт (б. Молочнохозяйственный Институт). - Вологда, 1940 - .
Вып. 2. - 1940. - 211 с. : табл.
Вып. 3. - 1941. - 200 с. : рис., табл.
110. 631.3
Т 78 **Труды** Белорусского сельскохозяйственного института / Белорусский сельскохозяйственный институт. - Горки : Изд-во Белорусского с.-х. института, 1939.
Т. 9 (3). - 1939. - 94 с. : табл.
111. 629
Т 78 **Труды** НАТИ / Автотракторный институт НАТИ. - М. : Гос. науч.-техн. изд-во машиностроительной лит. - [1931] - .
Вып. 39. - 1941. - 221 с. : рис.
Вып. 40. - 1941. - 143 с. : рис.
Вып. 44. - 1946. - 153 с. : рис.
Вып. 47. - 1947. - 146 с. : рис.
112. 631.3
Т 78 **Труды** Саратовского института механизации сельского хозяйства им. М. И. Калинина / Народный комиссариат земледелия СССР. - Саратов : [СИМСХ], 1935 - .
Т. 1 / редкол.: П. И. Гаврилов [и др.]. - 1935. - 112 с.
Т. 3 / редкол.: П. И. Гаврилов [и др.]. - 1937. - 258 с. : рис., табл.
Т. 5. - 1939. - 116 с. : рис.

113. 634
Т 78 **Труды** Саратовского сельскохозяйственного института = Arbeiten des Saratower Landwirtschaftlichen Instituts / Народный комиссариат земледелия СССР. - Саратов : Издание Саратовского сельхозинститута, 1935 - .
Т. 4 (10). - 1940. - 146 с. : рис., табл.
114. 631.3
Т 78 **Труды** Саратовского института механизации сельского хозяйства им. М. И. Калинина / Министерство высшего образования СССР, главное управление сельскохозяйственных вузов. - Саратов : [СИМСХ], 1935 - .
Вып. 6. - 1948. - 76 с. : рис., табл.
115. 631.3
Ф 50 **Физико-механические** свойства с.-х. [сельскохозяйственных] растений как основания для проектирования с.-х. [сельскохозяйственных] машин труды лаборатории технологических процессов ВИСХОМ / ВИСХОМ. - М., 1939. - 213 с. : табл., рис.
116. 631.5
Ф 93 **Фрувирть К.** Селекция кукурузы, кормовой свеклы и других корнеплодовъ, масличныхъ растений и кормовыхъ злаковъ / К. Фрувирть. - СПб., [1914] - .
Т. 2 / пер. съ нѣм. Ф. А. Сацыперова. - 2-го, заново перераб. изданія сочиненія С. Fruwirth. - 1914. - 282 с. : съ 39 рис. въ текстѣ. - ("Труды Бюро по прикладной Ботанике " Ученаго Комитета Главнаго Управленія Землеустройства и Земледѣлія, издаваемые подѣ редакціей Завѣд. Бюро Роб. Эд. Регеля. Приложение 9-е).

117. 634
X 35 **Хедрик У. П.** Помология / У. П. Хедрик ; под ред. Е. И. Алешина ; пер. с англ.: В. А. Ефимова, Н. К. Смоляниновой. - М. : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1937. - 352 с.
118. 636
Ч-64 **Чирвинский Н. П.** Избранные сочинения / Н. П. Чирвинский. - М. : СЕЛЬХОЗГИЗ, 1949 - .
Т. 1. - 1949. - 528 с. : рис., табл.
119. 633
Э 53 **Элькинсон М. М.** Лекарственно-техническое сырье: календарь сбора / М. М. Элькинсон ; Всесоюзный научно-исследовательский институт лекарственных растений. - М.: МЕДГИЗ, 1943. - 63 с.
120. 631.4
Э 81 **Эрозия почв** : [сборник] / Академия Наук СССР, Почвенный институт имени В. В. Докучаева ; ред. А. М. Панков. - Л. ; М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1937. - 355 с. : табл., рис.
121. 631.3
П30 **Petrov S.** Repair of Farming Machinery / S. Petrov, S. Bisnovaty. - М. : Mir Publishers, 1986. - 293 с. ил. - Пер.изд.: Ремонт сельскохозяйственных машин / С. А. Петров, С. И. Бисноватый. - М., 1986.
122. 631.3
П30 **Petrov S.** Reparations des machines agricoles / S. Petrov, S. Bisnovaty. - М. : Editions mir, 1988. - 318 с. : ил. - Пер.изд.: Ремонт сельскохозяйственных машин / С. А. Петров, С. И. Бисноватый. - М., 1982.
123. 631.3 **Cherkun, V.** Dismantling and reassembly in

- Ч-48   repair shops [Текст] : translated from the Russian / V. Cherkun, V. Zabelin. - М. : Mir, 1974. - 136 p. **Пер. изд. : Разборочные и сборочные работы при ремонте машин / В. Е. Черкун, В. В. Забелин. - М., 1974.**
124.   **Сельхозмашина:** научно-практический журнал / Редакция журнала "ТСМ". - М. : [б. и.], 1930 - . - Выходит ежемесячно. Зарегистрированы поступления:
1947г. № 3-5;
1948г. № 1-12;
1949г. № 1-12;
125.   03   **Народная Энциклопедія научныхъ и прикладныхъ знаній** [Текст] / Харьковское общество распространения въ народъ грамотности. - М. : Изданіе т-ва И. Д. Сытина, 1911 - .
Н 30
- Т. 4 : Сельское хозяйство, 2-й полутомъ : земледѣліе.** - 1912. - 820 с. : рис. -). - Б. ц. неполное количество страниц
126.   54   **Зуев, М. Д.** Сахаристыя вещества въ техникумъ и контролъ сахарнаго производства [Текст] : в 2-хъ ч. / М. Д. Зуев. - К. : Изданіе Технической Конторы А. Буковинскій и Я. Сляскій, 1908. - 415 с. - Б. ц.
3-93

